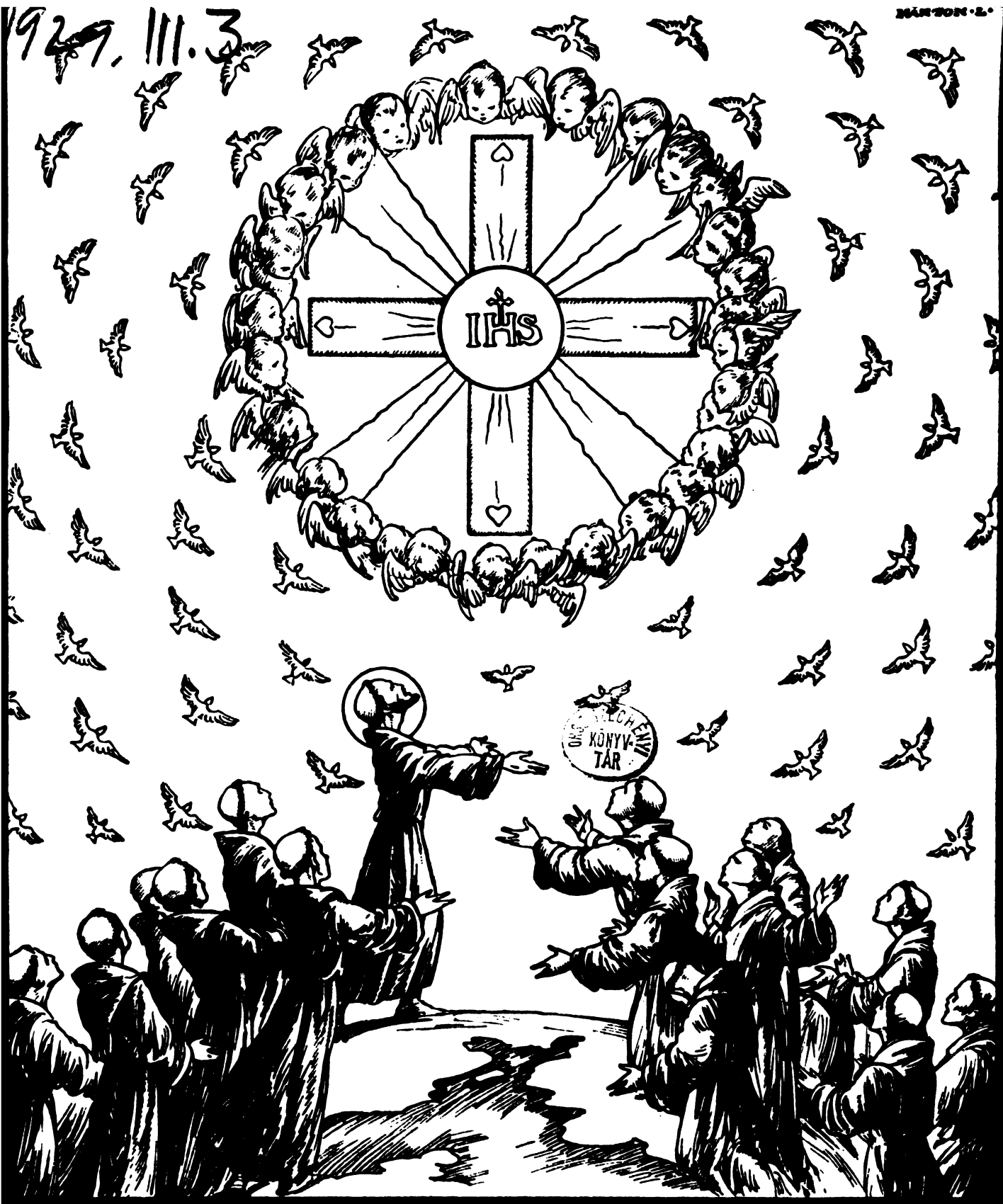

1929. III. 3.

BRANTON - 2.

MAGYAR UMBRIA

MAGYARUMBER LA
III. ÉVF. 3. SZ. - GYÖNGYÖS /
1929 - JÚL.

TARTALOM.

Kialudt az örökmécses. Költemény. fr. Celesztin.....	2
Egy éneklő passziflóra virághervadása. fr. Szilveszter..	3
Gárdonyi Géza világnézete műveiben. II. fr. Kolumbán....	13
Emeljük magasra Krisztus keresztjét. P. Szaléz.....	29
Megdicsőülés. Költemény. fr. Elek.....	39.
Egy kolduló barát emlékeiből. II. P. Dénes.....	39.
A temető halmán. Költemény. fr. Celesztin.....	45
Az első osók. fr. Kázmér.....	46
A Baldeg-asszony katonája. fr. Tivadar.....	52
Krónika. fr. Kapisztrán.....	57
Üzenetek.....	61

/A költő hattyudala. /

Havat szitáló fergetegben
Botorkáltam az ut sarában...
Imitt-amott előmbe lebbent
Sok vad kísértet durva lába:
Hogy eltapossa lelkem eltét...

Sokszor nehéz, félelmetes volt
Nekem ez ut kemény szférája...
Ugy érzék, miként a félholt,
Mikor dühöng a hant le rája:
Hogy mindörökre eltemesse...

Máskor viszont szelid vidéken
Vonzott utamnak drága vágya...
S bár sok reményben éldegéltem-
De vágyamat meg nem találva:
A lelkem itt sem volt betelve...

Jaj, mert a láb hiába fáradt...
Hiába rötam éltem hosszát...
Hiába vágtam a világnak,
A lelkem el nem ért Tehozzád-
Még csak közelbe sem jutottam...

Mert ép mikor már jární tudtam,
Mikor szerelmed már igézett,
Mikor megindulék az utban:
Utolsó lobbant árva mécsed-
S reám borult a nagy sötétség...

✠ fr. Celesztin.

EGY ÉNEKLO PASSZIFLORA VIRÁGHERVADÁSA.

"Fiat voluntas tua!"

"Én vagyok a föltámadás és az élet: aki hisz én bennem, ha meghalt is, élni fog; s mindenki, aki él és hisz bennem, nem fog meghalni mindörökre." /Ján.11,25-26./

Jóságos Atyánk, Urunk, Istenünk! Csöndtől hangos és fekete némaságtól beszédes, nagyon-nagyon beszédes s tele kérdőjeles szegény fájo szivünk...

Szépségben gazdag tavaszi báj s nagy nehéz vaslakat, mely sziveket zár...Szinekkel pompás tavaszi kikelet s őszi csendben pihenő novemberi köd...Ihlettől terhes erdei csend és halotti csend, temetői csend...Bimbókinyílás s néma elhervadás, fe hér, habos áldoztató lepel és fekete gyászos, kemor szemfödő...Fekete fátyol, halotti gyász...Minő ellentét! Nagy lélektalány ez, mely megcldásra vár.-

Kinyíltt egy rózsabimbó s szemjasan szivta a friss tavaszi harmat itató szerelmét...Rcsor idő járt- elvitte. Az idő? Nem,-joszivü kertésze melegágyba, puha, ölelő talajba...

Kicsi madárka notázott, trillázott erdőmenti bokron...orkán támadt, megszűnt...énekelni, élni a világnak. Szélvihar vitte el nemcsak hangját, -őt is magasabb világba...

Az eolhárfa elnémult, szótlanná vált, hogy annál megrázóbban zengje, kiáltta:Egy élet, szines és meleg, tiszta és hamvas, szép, szép, megsiratni és megkönnyezni érdemes drága jó életnek kettéhasadását, testből kiömlését élethervadását.

1929. febr.10-e egy nagy örök igazság tompa leszögezése, -hogy az estharangszó nincs messze a szelid hajnali csenditéstől és a sirok hideg dcmlja a sok szép reménység meleg bölcsőjétől.

Édes jó Istenünk! Csendes szép örömök temető Mindene,élet Adója s kormányzó Mestere, Ki ártatlanságban és drágán csillgó gyermekben gyönyörködöl, aki szüzi virágokban s tuvo csillagokban leled örömet és ragyogó napsugarat küldesz, hogy szinessé, sugárzóvá s boldogságossá tedd picit teremtményeid feléd irányzó lépteit,- cly sckszor nem értjük vagy ne-

hezen értjük a "Te gondolataidat s a te utaidat", melyek mások, mint a "Ni gondolataink és a mi utaink"... Oly nehéz jószágos nagy, meleg jobbkezed sulyát éreznünk gyöngé vállainkon... Fájó bizalommal üzentük meg Neked szent Terézkénk, ki Assuntánk által: "Urunk, akit szeretsz, beteg" /Ján.11,3./ Ugy hittük, hogy a bizalmas és alázatos ima felhat az égbe- s lehetetlen, hogy ez a kis Terézke, aki már oly sok rózsát hullatott erre a szegény, beteg földre, nekünk is ne hullatna legalább egy ici-pici illatos szirmocskát... Így hittük, reméltük s mi történt?- Akkor, amikor a lelkek örömben usztak, üdvözölve a vatikáni Foglyot, akkor, amikor a világ mámorban tobzódott s karnevállal haláltáncot táncolt, akkor, amikor minden izzott, lelkesült és forrott, - ekkor nagy feneketlen világöröm oceánba egyszerre csak belözögött, beledübörgött a budai ferencesek huszonöt mázsás nagyharangja, bus, rezgő mennydörgése s sziveket tépő, remegő kongással adta tudtára ennek a szegény világnak, élőknek és életteleneknek, ismerősnek és ismeretleneknek: Embertestvéreim! egy értékes égő drága lélekkel kevesebb van ezen a borus földön... Katona Celesztin testvér egy más hazába költözött.

Szivünkre sűrű vad homály burult, szemünket siró könnyek árja önti el, a lelkünk utvesztőre ért, a sötétben megremeg... Botorkáló kezünk mécses után kutat, előttünk kérdések sulyos titka kinzó fellebeg: Hát megfagyott imát-kiáltó, eget kérő szavunk?! Mit rejt a bus fekete fátyol?..

Isten titka az, néma, nagy titok...

A mi titkunk pedig: néma fájdalom...

Rozmaringos, passziplórási kicsi virágunk, drága testvérkénk! reményünk te voltál, utánad fáj lelkünk, sajnáljuk tégedet, nem a boldogságot, mely mérhetetlen, örök és melegen körülvesz, de inkább magunkat, tőlünk szép szivedet, mcsolygó lelkedet, csilingelő ajkad muzsikáló dalát, lelkes, ittas vágyid édes csendességét, Jézusi várások iszpilángos, álmas szép jövőjét... Sajnáljuk azt a sok boldog percet, órát, mely volt Velel minig, általad és benned. Minden mcsolycdat, lelked megnyilását, szerető és drága megértő nagy szived szerelmes nagy voltát, pöta szellemed gazdag és értékes tulipánládáját. Sajnáljuk álmaid boldog jövőségét, vágyaid vágyát, sohasem betellő

hótiszta, izzó, fehér szerelmét: a szép liljomos Ostyát, fölöt-
te hatalmad, -reményeid szárnybontó éltető netovábbja, édes
beteljesedését, ezt sajnáljuk Tőled kedves Testvérünk- hogy
tőlünk elszakadtál s messze-messze, igen messze mentél... a Jó
ságos Isten áldja meg édes jó lelkedet!--

Nem tudtunk Te Deumot énekelni, csak sirni, sirni és
nagyon zokogni. A jogot éreztük könnyeinkhez s nem voltunk
képesek megtagadni azt. Ha hindu, vagy plátói filozófiánk vol-
na, talán igen, de míg előttünk lesz a siró Szüz Anya s köny-
nyező Jézusunk örök szép alakja, addig mi is sirunk szent Ber-
náttal testvérünk sirjánál. Csak pogány, barbár szó kérdezhe-
ti: Miért? Emberszívbe van írva a felelete annak; mert: "a
könyvek tanusítják a fájdalmat és aláírják a szeretetet, mi-
vel vérző szívnek előtörő patakjai azok." /Sz.Ág./ Azonban nem
sirunk hitetlenül s reményvesztetten, ateista módra, akik nem
látják a halálban örök allaeluják előjátékát, sirontuli élet
hajnalhasadását s diadalmas átröppenést egy örök hazába, -ha-
nem a fekete nagy kérdőjelre térdrehulló feleletünk immár: Fi-
at voluntas tua sanctissima." Legyen legszentebb bölcs végzé-
sed szerint! - Véredben megfürdött tüzkeresztes lélekből jön-
nek ki e szavak, de megvigasztal a másik, a nagy igazság: "...
a sárga levél nem hull bele a semmibe, a bimbó nem nyílik a
semminek, a csillogó fény nem ragyog szét a semmiben; hanem
minden behull, belenyílik, beleragyog abba a mindent betöl-
tő Létezőnek gondolatába..." /Az óra egyet üt: Blaskó M./

Koporsós arcképed nem oly rémséges fönségben tűnik sze-
meinkbe kedves jó Testvérünk, ha tulvilági fényvel vetítjük
be azt: "Én vagyok a feltámadás és az élet; aki bennem hisz,
ha meghal is, élni fog." /Ján.11,25./

Virágélet- virághalállal.

Élete: virágélet... korán hervadó virágszületés; virágta-
vasz csillaghullással; születés, bimbózás, virágbaborulás ég-
bejutással.

Mi volt hát élete? Virágültetés, öntözés, ápolás, virág-
fakadás, bimbózás, virágnyílás, virágözön, virágtenger- a ke-
gyelmi világ kivirágzása, mennyországos szépségek lélekbeboru-

lása,-májusi rózsalugas, szíromkert, virágerdő...

S a h a l á l a ?- egy csendes reggel felszáll a mennybe, hogy csillaggá legyen az égen, az égóceánt ussza s a mennyben lakozzék...

Csillogó volt ő itt is, ki röztyogott nekünk; fehér gyöngyvirág, mer illatozott szépségével; szelid tavaszi sugár és fakadó édes rózsabimbó, mely felpattant akkot, mikor kiszállván jó Istene örök potenciájából 1908. szept.15-én elrejtett kis magyar faluban, a fehérmegyei Sárkeresztúron e szép világot először megpillantotta. Ez volt az Ő szépséges v i r á g s z ü l e t é s e , s célja, hogy megkezdje a jóságos Teremtőt kis virágként szépséges virágszemléletben ismerni, szeretni s megkezdje azt oly buzgón, komolyan és próbátkiállón, hogy "rövid idő alatt vége lévén, sok időt töltsön be" e világon és folytathassa azt az örök élettel, az örök Életben...

Szegényes, de annál melegebb családi szentélyben születvén- a betlehemi Kisdéd példájára- korán kezdte nyitogatni lelkének apró szárnyait és harmatos virágszirmait, hogy egyéni és testi növekedéssel párhuzamosan lelki bölcseséggel pótolja és érje el azt a nagyságot, mit a születés meg nem adott Neki. Ebben állott pillangó életének fakadó v i r á g b i m b ó z á s a , mely korban édes jó anyja s a többiek közt igen szerető nővére azok, kik Örangyalkája mellett gondos figyelemmel vigyáztak testi-lelki egészségére, hogy tisztán, szépen és ép-ségben adhassák át a jó Istennek, Aki mikor elfogadta,-mégis mily hamar és fájdalmas volt...E korba esik tanulmányai nagyobb szakának elvégzése, melyekben ámbár legalsó osztályaitól kezdve mindig inkább jeles, mint jó tanuló volt, soh'sem kereste a tudás babérait. Lelkének- mondhatjuk- minden porcikáját elrejtett kis mécsvilágként lobogó Isten- s emberszeretetre áldozta. Szerette a jó Istent s szerette a körülötte élő drága emberlelkeket...

Sárkeresztúron majd a bpesti I.ker.fehérsas-téri polg. iskolában végezte alsóbb tanulmányait tanítóinak s szerető társainak meleg társaságában.- Itt végződik az ő ártatlan "bimbó élete" életének inkább "Földi" világszaka. Ez volt az alap, a talaj, melynek értékességére vall az "alapítvány" /a kegyelmi élet/ kifejlődött szépsége, fényes gazdagsága. Új fejezet

megnyitó kapuja volt életében a boldogságos ferences habitus elnyerése, felöltése, melyet édes, drága, hulló meleg könnyekkel kellett kiérdemelnie, mert a Tartományfőnök atya nem akarta felvenni polg. iskolai végzettsége miatt. Csak az isteni Gondviselésnek s a Secretárius atya jószívűségének köszönhető titokban vágyainak ferences betetődését 1923. szept. 2-án.- S miután a szerzetbe lépett, milyen volt lelke élete? Mit tett Jézus Szűz Anyja karjaiban? Odaadta magát Neki teljesen.- Ő is a jó Istennek...Más szóval:

A virágszületéssel megindult drága bimbókort követte a szépséges v i r á g b a b o r u l á s , virágpompa, virágözön.- Virágbabcrulás, azaz a jó Isten szép világának boldog megtapasztalása, átélése, átértékelése. Virágpompa- a szelid átértett életnek özönbe öltözködése, dus bevirágoztatása halhatatlan mennyországos lelkébe s üdeségben, frissességben, tavaszi illatárban a jó Jézusnak keresgélése, föllelése s igen boldog örök birtokba vétele. A virágba-borulás szín és harmonia. Harmónia, mert a világnézet **gerinces embere** volt, életalakító egyéniség, lelke mélységes erők kaptára. Tökéletesülő, egészen egyedi és az életet élő személyiség, mint amely kerünk emberének eszménye. S megszinesítette azt lelkének a nyolcboldogságos Krisztus kisugárzó kegyelmi fényében fürösztésével, bűnbánatcs, földönélő angyali darócba öltözködésével s a szellem és léleknevelés jellemnevelő elveinek bölcs és eleven megértésével és átélésével. Szívének s lelkének története szorosán összeforrott a halhatatlan örök Eszmény nyelv s ezért látunk benne is életeszmenyt, tanulunk életéből szépséget s hervadó virághalálától is szárnybontó életet.

Felső tanulmányai révén szélesebb életismeretét s szellemi gazdagságát a pécsi J. T. gimnáziumban szerezte, de már a nyolcadik osztályt magánúton Gyöngyösön kényszerült letenni, mivel mindjobban érezte tudóbajának -számunkra de sok szomorúságot okozó - kezdő csiráit. Levizsgázott sok-sok szorgalmáról méhes buzgalmáról, de érettségit tenni már nem engedtek neki: ő m á r m e g v o l t é r v e -az örökkévalóságra. Továbbiscrát szépen világítja meg feljegyzéseiben talált saját hasonlata bizonyos sárgarigó fiokról, melyet a kertben fogván a testvércék igen gondosan ápoltak, de az fej-

letlen hangon tovább sipitozott..."egy szép reggelre aztán észrevétlenül csendben elköltözött". /gyönyörűen beteljesült hasonlat/. Neki ez akkor csak közömbös volt. De később hozzáteszi: "Holnap a filozófusokkal indulok én is. Nem Jászberénybe, Mohácsra a kapitulum további intézkedéséig. Most már a fészkevesztett sárgarigót megértem. Ő is ősi fészkeből esett ki meg én is. Vajjon nem jutok-e mihamarább a kis sárgarigó sorsára?"

Máriagyűd utolsó meleg földi karácsonya. Jan.2.-án érkezett budai zárdánkba. Vékony, sápadt, hangtalan alakja mily hatással volt reánk, ki tudná elmondani? Megtörve testben az utolsó erőmegfeszítésig, hogy azt hittük, vezető karjainkban leheli ki drága jó lelkét. Felvették a budakeszi szanatoriumba is, de a gondviselés bölcs keze a budai Új-Szent János kórházat jelölte ki élete utolsó állomásának. Meglátogattuk egykészsék tulvilági előtornácában, hogy tanuljunk tőle fehér gyöngykincseket, drága szépségeket, tavaszcs napsugarat, virágzó, illatos, friss és kellemes lélekérzelmeket...Néma ajka volt nagy-nagy tűrő lelkének legszebb kifejezője,-a töviskoszorus és nádas Jézus jut eszünkbe. Reszketett a szivünk látván egy testet tiszta, ragyogó, szirmokatbontó rózsabimbólelket magába záró, törékeny emberi testet a sir szélén állani. Pedig de sok szépet remélt ettől az édes, a jóságos Isten kegyelmeivel, örömeivel megszentelt, földimennyországos élettől. Szomorú szép vággyal várta azt a szebb jövőt, mely futófelhő gyanánt számára mindig messzebb ment. "Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma". Mennyire várta ünnepélyes fogadalmainak drága napját, hogy végleg átadhassa magát jó Istenének. S ó mily hamar történt meg mind ez.

"Amilyen az élet, olyan a halál"-gyönyörű igazsága talán szebben, csodásabb fönségben nem is velősülhet meg, mint kedves Celesztinünknél. Ha az élet jó volt, a halál gyönyörű bucsu a világtól, oly szép az, mint az erdei alkony csillagfényvel májusi illatárban. Mint ahogy ő maga is írja: "...aki pedig mindenről lemondott, az egyedül Téged akar bírni s neki a halál nem lesz más, mint átköltözés kincseinek birodalmába. Örömeinket zengedezve költözik az igazi, valódi s örökké tartó hazájába, mint szent Ferenc Atyánk és megkapja jutalmát azon

örömteli nélkülözésekért, melyeket szívesen, örömmel elviselt az Ur Jézusért, megkapja százannyit és még az örök "Életet". Az "örök élet" alatt az "Életet" érti, aki örök...Máshol ezeket olvassuk: "Vágyva-vágyom fel hozzád /-ó Mária/ e siralom völgyéből, mert ahol van az anya, oda kívánkozik a fiú is. De békével,csendes türelemmel várom számkivetésemnek végét." "Virágozni, illatozni az Urnak és midőn elérkezik a virághullás ideje, lehullani az Ur Jézus szentséges szívére, és illatunkkal fehér tiszta lélekkel fölszállani az Ur örökkétartó örömébe, az O imádására." /Elmélkedései./

S a v i r á g h u l l á s ideje elérkezett: 1929. febr. 10.-én. Egy héttel előtte febr. 3.-án beszéltünk vele utóljára. Mintha éreztük volna, hogy ez utolsó találkánk a földön, sokszoros bucsuzás után sem tudtunk tále megválni. O a testvérszívek előtt nincs misztérium! A halál angyala már feje fölött röpdösött, láttuk mi ezt jól, lelke vidámsága azonban csak egy titkos jövőt sejtő mélyebb vonással volt más. Elmondotta, hogy milyen könnyen lehet itt meghalni; az ember csak félrefordítja fejét és vége. S meg is mutatta. O már többet látott abban a teremben így eltávozni...Hallgattuk belőle a halál szavát néma ajakkal s messze-messze járó, Isten szívet kutató kérdőjeles szemekkel."Isten áldjon meg kedves volt utolsó szavunk.

Febr. 9.-én meggyón s felkapta az utolsó kenetet. Másnap aztán nyolc óra felé egy istenszerelmes lélek utóljára fogadta az ő szerető Jézus-Urát, Mesterét. Külső keretire nézve nem volt ugyan az oly fényes és pompás, mint egyes virághintő szenteké,de, hogy mi ment végbe bensőleg e kedves lélekben,ne is kutassuk...Egyetlen szentáldozás elég, hogy valaki szentté legyen /sz. Teréz/. Ha csak az utolsó áldozását nézzük:mily szentnek kellett lennie ennek a léleknek, hogy Jézusa nem tudott tőle megválni? "Mester, hol lakol?"-"Jöjj és lásd".- S megtörtént a nagy "Beteljesedett", Krisztusba költözött lelke. Jézus maga jött érte, mint szent Anyjáért és elcsókolta ebből a világból. "In osculo Domini" ment el tőlünk messze-messze és mindörökre máshova. A világ farsangolt, örömben uszott, de körülöttünk minden gyászba öltözött. Nem volt bennünk hang, sem fény, sem gondolat, csak a szívünket facsarta

kegyetlen érzélem, vagy az isteni Kéz?

O igen! Másképp képzeltek mi ezt az életet, ó mennyire másképp. De le kellett törnie. Így akarta a nagy Mindenható. Itt minden bölcsélet elhallgat, minden tudás elnémul, itt csak nagy "Fiat!" lehet a válasz. Testvérem, te is sirtál, tudom én azt, -ez nem titok-de most vigasztallak: ő nincs már itt, de jobb helyen van. Né kérd, ő ne kérdezd tovább, többet én sem tudok felelni, csak annyit: minden élet titok. Titok volt ő is születésében, még nagyobb életében s a legnagyobb titok szent halálában. Csak a jó Jézus tudja vele s általa nagy céljait, - a mi dolgunk: belenyugodni ő szent akaratába... O hiszen nem nagy utat tett meg, lelkiéletet élt: a belső élet örök mennyországából átszállt az örökélet belső mennyországába.

Te kongó-bongó sirva bugó budai nagyharang, de sokat hirdetsz rezgő dübörgéssel, de megszakgató szegényembszívünk foszló, úgy is ernyedt selyemszálait. Hát csak kongasd ebbe a bus, siralmas nagy világba, hogy életet temetsz... Életet, drágát, szeretőt, nem bűn-rabszolga, meggyőződéstelen, tehetetlen emberi lelkek életét, hanem életet, mely az erények kertje, szépségek forrása, virágos lélek anyaháza, fényes titkok ragyogó csilla volt. Élet, élet, te édes élet...

12.-én d.u. 3 órakor temette Mélt. Püspök Atyánk a legnagyobb kegyelettel. Előre kimentünk a farkasréti temetőbe, hogy távollévő testvérei nevében külön bucsuzzunk tőle. Ugy feküdt ott koporsójában, mint egy megkövült örökkévalóság. De rémségesen szomorú volt e ravatal, ő de könnyeket facsaró volt e megkínzott koporsós arckép! Szép volt az élete, szép a halála, de e koporsós arckép, e bánatos szépség- de kegyetlen s megrendítő emlék!

Egy csokor hóvirág feküdt mellette. Volt egy jóságos földi angyala, aki helyettünk eljárta hozzá a kórházba s szomorú betegágyát örökre megédesítette. Jó harmadikrendi nővér volt, aki minden látogatása alkalmával virágot vitt éjjeli szekrényére. Ámde utolsó pénteken nem tudott vinni. Kérdezte okát... O megigérte, majd hétfőn vagy kedden. Most tehát elhozta.

Koporsónál mit tesz az ember? Ne várj feleletet e kérdésre, nagyon-nagyon szomorú az.

Fölkentem a ravatalra s hosszan néztem a néma jajszót...

Nem hittem az utolsó pillanatig- nem, nem, hisz'az lehetetlen. Hiszen nem is olyan régen még együtt indultunk el szent vágy- gyal, ifju erőben, ünnepi csendben, nagy, nagy reményekkel , szerető atyai kezek simogató vezetése mellett, kéz közébe fog- va, dalosan, repülve indultunk szét Célunk felé...Tömjénfűst, virágillat várt rája, himnusz, zene és zsoltár és oltár,oltár fehér lelkek s fehér ostyás, szép lilomos citár! Egtünk, vágytunk s reméltünk: miénk a világ, a bitorszinü mámoros,da- loló élet...Kinyitjuk a titkot a nagy Verbum carot s miénk lesz a tűz, a Szellem, az Élet és minden, minden:Jézus, Isten s Lélek...

Nagy néma visszhang...Remegő kézzel nyultam a tetemes koporsóba, hogy melegeget, vért, lüktetést érezsek ott, ahol nincs; hogy keressem a szivét, szeretetét drága örökségül e drága testvérnek! Hideg fagyás, kőkemény kebel...o nem ez ő? az nem lehet, hogy akiket a jóságcs Isten szeret...hol az a sziv? Sziv,sziv!te dobogó meleg sziv,édes, csacsogó, szerető testvéri sziv...Hol vagy te sziv, melyben hősök vére lüktetett édes, tüzes, piros vér;felelj te sziv,-sziv! Jézus megszen- telt áldozati vérének csillogó drága kelyhe!. Osszes jó test- véreim nevében meleg s könnyes imájával kapcsolódva- egy Kis- Terézke érmet helyeztem dobogni megszűnt, feleletre néma sziv- ve fölé, habitusa ráncai közé. /Ez érzést, mit kezem akkor érzett, még élek, soh'se feleltem el./ E csekély ajándék volt sok szerető sziv drága részvét-jele, melyet koszoru helyett tettünk kihült szive áldozati oltárára, honnét felszállt illa- ta annak a sok-sok megtörődöttségnek és tűzkeresztes lelkü- letnek, melyen a felmagasztalt áldott Krisztus benne vissza- tükröződött.

E l t e m e t t ü k . Vékony lélekharang kísérte utolsó fehér utján. Fehérben járta élete utjait, fehér ho hullott ekkor is, hogy szüztiszta lepel borítsa drága tetemét és fe- hérken aludja örök álmait, aki éltében is énekelte:"fehér, minden fehér...fehérbe hull a hó, fehérben lenni, fehérnek lenni jó".

Meglőn tehát a nagy "Beteljesülés" és könnyezve hittünk el mindent-mindent. Még egy utolsó pillantás a mély sirgödör- be s vaskos földgöröngyök dübörgése fejezte be a gyászos fel-

vonást. Tavaszi friss virághajtást plántáltunk át egy más ha-
za termőföldjébe, s tavaszt temetni, rügyező virágfakadást
lehet-e könnyek, meleg zápora nélkül?

Most már elmondhatjuk:Élt egyszer egy ici-pici,csókol-
ni való virágocska. Napsugaras, hamvas reggelen jött e szép
világra s bátortalanul dugta ki fejecskéjét, mintha csak kér-
dezni akarta volna:Érdemes-e halni jönni e világra? De aztán
szépen feslett, nyiladozott a bimbócska s eleinte rózsaarccal
mutakozott be virágtársainak. Bájos, napsugaras, dalaló jó
kedve volt mindig, hiszen jó Istene dicsőségét zengte parányi
életével. Ám mikor már virágszirmait jobban nyitogatni kezd-
te;szenvedő szeretet jelei tűntek fel azok...P a s s z i -
f l o r á n a k n y i l o t t ; jószágos Teremtője ilyennek
alkotta. S ő vidám kedvét azután sem felejtette, hogy megta-
nitsa édes ember-testvéreit:a szépséges dalos élet- fehér lé-
lek- és Jézus drága keresztje mennyire együvé tartozik. Ez
volt az ő földi hivatása. Így élt, mignem fagyos téli lehe-
let egy reggelre leszakította. Ekkor mi nagyon-nagyon megsi-
rattuk s az angyalkák is hópehely könnyeiket hullatták. Így
temettük el őt és szüzi fátyol borult rája, hogy örök álmai
ia hófehérek legyenek.

Nagyon-nagyon szeretett drága jó "égi" Testvérkénk,
kedves Celesztinünk! Te voltál szépséges passziflóránk, drága
virágunk. Ittad a fényt, szittad magadba a mosolygó ég nap-
sugarát, boldogságát, addig, min süttött rád az élet Napja,
higy világithass tulvilági fénnel, gazdag lélekkel, ha nap-
pal-nélküli élet sötét éjjelei jönnek majd reánk...a jó Isten
megáldjon Testvérkénk mindenért:azért, hogy itt voltál, azért
hogy elhagytál...Szálj, szállj csak vissza a te jó Istenedhez,
kis Noé-galambkánk, hogy ott közélről szeresd helyettünk is
a mi halál osztásában is felismert édes Istenünket, Urunkat.
Te elmentél, mi itt maradunk... Isten veled. Isten veled,és
velünk is mindörökké. -----

"Az Isten kell neki.Az Istené
És a miénk. És el nem veheti
Az Istentől és tőlünk semmi már."/Sik:Alex/

Budapest.

fr. Szilveszter.

Az első közleményben láttuk a virágokat Gárdonyi lel - kének a megvilágításában. A csendes erdők s rétek vadvirága - inak édes illatában meg-megvillant az ő szive szeretetének lángja, mellyel a " legszebb teremtmények " iránt viseltetett. Éreztük miként olvad össze érzelme a virágok " bánatos ér - zelmeivel, s szinte hallottuk szeretetük összecsendülését az öröm megnyilatkozásában. Lelke " tiszta " lelkükkel eggyé leszi " Isten leheletei " Ők is. Érzelmeik emberi érzelmeik vannak nekik is, melyek a szerelem bontogatásában nyilvánulnak meg leginkább. Gárdonyi ezt látja, érzi és hallja. Csak így ír - hatja: „Epedő szerelem sóhajtozása hallatszík az erdőn, ré - teken, patakparton és domboldalon. A virágok egymásfelé haj - ladoznak. A fűszálak egymáshoz simulnak. A pipacsok remegve hajlanak át egymás vállán és ezt sugják: én szerelmesem"... / Virágok és Bogarak /1/

De nem csak a virágok vannak az élet rejtélyeivel fel - ruházva, hanem a fák is : szóval minden. „ Minden élni és lé - lekzeni óhajt,- írja ismét másik helyen. Mert a fa is lélek - zik és érzés van benne. A virágzó barackfáim is lélekzenek , éreznek, sóhajtanak, remegnek, mintha tudnák, hogy pompájuk szép és hogy a nap őket nézi. S e sorokból tisztán láthat - juk, hogy Gárdonyi miként viszi "érzi bele" a természetbe lé - nyének tulajdonságait. /2/

1/ Azonban nekünk ovakodnunk kell, nehogy a növényeknél az efféle megnyilatkozásokat emberi szemmel nézzük! Az ilyen szemlélet csak költői lehet. Ne feledjük el, hogy: „ a növény élete a legtisztább érzéki élet, az érzékiség minden bűnös mellék ize nélkül". / Trikál J. dr. Természetbölcselet /

A jelenlegi értekezésünkben Gárdonyi világnézetének a már elkapott szálát műveiből összeszedett gondolat-szöszökből tovább fonjuk. Közben többször aranyszínű gondolat-szálakat szövünk a sok szürkészínű fonál közé, melyek Gárdonyi gondolatainak szépségét és mélységét tükrözik vissza ragyogásukon. Föltétlenül több nézetét nem is értenők meg, ha az állatokról táplált gondolataira napvilágot nem vetnők. Hiszen a léleknek a lélekvándorlásnál / helyesebben újratestesülésnél: palingenezis-nél / - amint majd látni fogjuk, - az egyik állomása, állapota az állati testben való tartózkodás,

Ugyanis még ilyen állítás is lehetséges!: „Ami szörnyüségesszemérmertlenséget a pogányok csak el tudták képzelni, mind azt felülmúlja a legegyszerűbb mezei virág, s ha ismernétek a lilicmök és rózsák paráználkodásait eltávolítanátok oltáraitokról a tisztátalanságnak ezeket a kelyheit, a bctránynak ezeket az edényeit.” / Anatole France / - Mind a kettőre mondhatjuk: A lélek a világ szeme. Amilyen a lélek, olyan a szemlélete!

2/ A fiziológiai bölcselekkel mi is elismerhetjük, hogy „a növény is ingerlékeny kétségtelenül. A növények ingerlékenysége tropizmusokban, láncreflexekben nyilvánul meg. Számszcs növénynek ingert vezető fibrillái sajátyszerű érzékszervekkel kapcsolatosak, pl. Pinquicula.” / Religio. 83 / 1924 / 134 / De hogy a növényeknek ugyanaz a gondolat és érzésviláguk volna mint az embernek?? Ezt nem a szív, az érzelem, az álmódoszás, a poezis "hátha" dönti el, hanem az ész, a megfigyelés, a bölcselet! A növényeknek ilyen formán való beállítása nem más, mint antropomorfizálás! Teljesen mekokadatlatlan Gárdonyi ajkán is a pantheista Maeterlinck féle kijelentések, mely szerint: nemcsak az ember, állat, növény érzelmivilága és intelligenciája egy és ugyanaz, hanem a csillagoké is! Az ellenkezőjét bizonyítani úgy véljük teljesen fölösleges, mert a bölcselet axiomája itt is áll: sicut gratis asseritur, ita gratis negatur! - minden tekintetben. A mi bölcseletileg megalapozott nézetünk ez: „A növény lelke szép, gazdag, fejlődésre képes, állhatatos és bátor lélek. És mégis öntudatlan!

és a benne való szenvedés. Ezért, ha az állatokról beszél, gondolatai mindig itt folynak össze és a többi gondolataival együttvéve világnézetének a megértéséhez vezetnek!

II. ÁLLATVILÁG.

1- Gárdonyi szemében az állatvilág lényei rejtelmesen titokzatosvalók. Csodálja őket. Csodálja a "repülő állatokat: Isten repülő gépeit". / 3/ Elgyönyörödve nézi a "repülő drágaköveket, a zafirok és topázok csillogásait, s a repülő virágokat". / Az én falum: Virágok és bogarak/ De nem csak csodálja őket, hanem figyeli is. Elmélkedik fölöttük. Gondolkodik titokzatos lényükről, és ezért számára létezésük emeltyükké, elevátorokká lesznek, melyek az ő gyöngéd érzéseit, elmélyedő gondolatait az Istenhez emelik.

"Mekkora keze van az Istennek!- így kiált föl, midőn az óriás csillagokat szemléli.- Mekkora, hogy ekkora golyókat hömpölyget a végtelenségben!

Mínt hogy ezeket a kis férgeket nézem, egy másik végtelenségnek a látható részén szédülök.

Mekkora keze van az Istennek? Mekkora az a kéz, amelyik ilyen apróságokat tudott alkotni? Hogy ezekbe az icike-picike teremtésekbe szívet tudott kötni s a szívbe még belől is csatornákat, idegeket, mozgató izmokat, vezetéket az agyvelőtől végig a testen meg vissza. Az akaratot, mely ezt a szerszámot megindítja, hajtja, megállítja".

Csodálkozása a gondolatok sorát fakasztja ki lelkéből. Az icike-picikének jobban örvend. A nagy megfoghatatlan számára. A kicsi lényt közel érzi magához: megfoghatónak tartja s gondolja. A nagy valósága megsemmisítőleg hat rá, a picinyé

Nem okfejtő; nem nyitott szemmel számító. Olyan mint az alvó járó. Öntudatlanságban is okosan eligazodó!"/Triál:Természet./

3/ Gárdonyi Géza : Mai Csodák. - És a többi külön nem jelzett idézeteket is e könyvből vettük!

felemelőleg. Ezért igen sokszor hangoztatja az ókori böl -
cselő költő-gondolatát, habár más szavakkal:

"Ludit in exiguis divina sapientia rebús.

Maximus in minimis cernitur esse Deus!"

Játszik az apró lényekben az isteni elme.

S legnagyobbnak Istent: apróságokban látjuk.

Majd összehasonlít, mérlegel, s úgy tapogatja ki a tes-
tileg nagy és kicsiny teremtményekben egyaránt az Istent. Hi-
szén mindegyikük nagy érték hordozója.

"? Ki tudhatta, - kérdék, bele építeni abba a partat-
lan, széletlen, határtalan, feneketlen, s e m m i b e, fun-
damentum nélkül is azt a hangtalanul járó fényes nagy örök-
mozgót, amelynek a neve: M i n d e n s é g. /4/

"? És ki tudta beleszerkeszteni ebbe az emberi mellbe,
és ebbe a mikroszkop alatt látható parányi mellbe azt a kis
magától-mozgót, amelynek a neve szintén lehetne: M i n d e n -
s é g."

A föntebbiek hallása után nem csodálkozhatunk, ha az
állatokról gondolkozva Istenhez emelkedik, - hiszen ez így
is van rendjén; vagy Szent Ferenc Atyánk nem így tett?- és
ha a metafizikai létben való hitét Gárdonyi ily konfesszió-
ba önti:

"Nekem egy kis csirke érdekesebb szép Meluzinánál.
Mert a végtelenségnek egy kis titkokskája. Mint ahogy egy
tollpéhely szerkezete is csodásabb nekem a legkomplicáltabb
gépsárkány szerkezeténél. Egy közönséges tyuktojás pedig töb-
bet mond nekem az Iste nről, mint Aquinói Tamás!"

2. Nemde e szavakban Szent Pál gondolata lüktet : az
Isten megismerhető per ea, quae facta sunt? S ezért az ál-
lat szemlélete többet mond Gárdonyi számára, mint az emberi
értelem legszebb, legcsodálatcsabb gyártmányának a nézése ,
mert mind a nagy, mind a kicsi lényekben valami pluszt, me-
tafizikát, lelket, sőt valóságos szellemet keres és lát,
mely nem lehet a vak-véletlen műve, de még az emberi értelem

4/ A kérdőjelnek mondat elején való használata Gár-
donyi stilusi különösségeinek egyike. Feltűnően gyakran al-
kalmazza ezt a különcködést:Ki-Ki a párjával •. regényében.

gyártmánya sem, hanem más valakié, ákit az ég irányában fedezhetünk fel. Ha nézi őket, az Isten lehelletét látja rajtuk elömleni, ha pedig fogja őket, a transcendentális lény, a mély-séges titok hullámzását, mozgását érzi kezében.

Gárdonyi mivel panpszichista és monopszichista, azért ellensége minden anyagi létezőnek. /5/ Ezért szerinte az anyag is tulajdonképpen p s z i c h é, / V.ö.:A Hid/ csak még a l e g t ö k é l e t l e n e b b lélek. /6/ A virág már a tökéletesebb rejtélyes többlet hordozója. S vajjon mi, s milyen lesz az állati lélek,- ugye ez a kérdés következik- ha már ezeknek is oly sok mindent tulajdonit, amint már láttuk? Csak nem emeli még magasabbra, hiszen akkor már a szellemisség birodalmát fogja érinteni? Fontos kérdés ez, mert világszemléletének helyessége mintegy itt dől el. Lássuk ezért röviden! Annyit azonban már előre is leszögezhetünk, hogy: bármi és bármilyen legyen is az állati test elevenítője, az bizonyos, hogy quid methaphisicum, ens transcendentale, azaz semmivel sem kevesebb, mint a növényi lélek!

5/ " A panpszichizmus értelmében a sok sejttü szervezetben minden sejtnak, a sejten pedig minden molekulának van megfontoló és ítélőképességgel felruházott " anyag lelke", amely bámulatos biztossággal oldja meg az életfeladatokat. /Az anyag kizárásával Gárdonyi is vallja e tételt./ Verworn pszichomonizmusa szerint csak a psziché létezik, s minden más ennek a pszichének a tartalma." / Hudyma E.:Az élet problémája.Bp. 1912 66/

6/Azért, hogy lássuk, vajjon Gárdonyi e gondolatot honét merithette, kikre támaszkodhatott, egy-két bölcselőnek idevágó nézetét fölemlítjük. Legelőször is talán a keleti filozófiára. Ő maga is hivatkozik az egyik ágára: " A vendistáknak- ugymond- még a matéria is lélek." / Bibi/ Theodor Fechner szerint is a test és a lélek nem különböző valóságok, hanem egy lénynek mintegy konkáv és konvex oldalai. Pauler Ákos híres könyvében / Bevezetés a filozófiába / a szubsztanciáról tárgyalván így ír: Hacsak egyféle szubsztancia létezik / s ezen állítás igaz !/ akkor a "test" és a " lélek" nem két különböző természetű szubsztancia, hanem egyazon szubsztancia

Nem tárgyalja Gárdonyi tüzetesebben azt a kérdést: vajjon az állatnak van-e lelke, mert bölcséleti beállítottságából kifolyólag az egészen bizonyos. Hanem csak közvetve, s így az első kérdése s kutatása mindjárt a lélek miséjére és milyenségére vonatkozik. Felveti tehát a kérdést és az ő különös bölcselkedésével azonnal el is dönti, hogy van állati lélek, s mely különbözik a többi lélek-típustól / a különbség mibenlétét majd látni fogjuk /.

" A Teremtő,-mondja,- aki a mindenséget milliárdnyi életformával népesítette be, csak egyféle lelket tudott volna teremteni? Talán jutott az Isten lehelletéből máshova is a paradicsomban. Talán jutott az állatnak is! "

Gárdonyi finom transzcendentális érzékével ily formán az anyagból / tudatlanság/, az állati testből valami élő valót, láthatatlan létet, azaz lelket fejt ki, mely talán valamiben különbözik is a többi lélektől. Különbözik, mert szemében az állati lélek több mint a kristályok és növények " formája" / helyes!/, sőt több mint az iskolás bölcsék " anima belluina-"ja / ez már helytelen / mert szellemi tulajdonságokat is keres nála, és a szellemet megillető tulajdonságokkal ruházza fel, s így lesz az állat " anima spiritualis " birtokosa.

3- Ezért az állat már nem egyed / suppositum/, hanem személy /persona/. A személynek, a szellemi lénynek pedig a gondolkodás, az akarás és érzékelés a három legfontosabb pszichikai alaptevékenysége. S Gárdonyi a lélek e három ontológiai funkció meglétét az állati léleknél is próbálja bizonyítani. Felveti tehát a kérdést:

különböző szempontokból tekintve. S a t e s t, vagyis az a n y a g mint térbeli valóság csak j e l e n s é g lehet / azaz phenomenon/, vagyis nem abszolút realitás hanem csak oly tartalom, mely valamely szubsztancia tudata számára létezik!" Ugyanigy Wilhelm Wundt is az anyagot csak jelenségnek mondja, mely mögött egy lelki ektivitás él és hal. Bisehoff teozófus szerint pedig: az érzelmi és anyagi világnak minden sokfélesége és változatossága, valamint és különösen a kettőnek az ellentéte nem egyéb, mint puszta érzéki csalódás /maya/ csak merő elképzelés, de igazság és ténylegesség nélkül. Hi -

"Vajjon gondolkodnak-e a bogarak / azaz az állatok/ ?
Vagy csak eleven gépecskék?" És a problémára azonnal felel.
Habár csak negative...

"Ha nem gondolkodnak,-folytatja,- miért huzódik be némelyik a virágba, ha embert lát?! Miért ágaskodik szembe a szarvasbogár? Miért les ki a tücsök a lyukából, hogy elment-e már? Gondolat nélkül nincs védekező mozdulat, se támadó, se vigyázó." /7/

Azonban érzi Gárdonyi is, hogy állítása inog, azért még nagyobb érvekkel, illetőleg mélyebb nyílt kérdésekkel igyekszik álláspontját alátámasztani.

"Valami három hete óta ül már a tojásokon/ a tyuk/. Honnan tudja ez az együgyű tyuk, hogy az ő szívének melegével csirke lesz a tojásokból? Honnan tudja, hogy a gazdaaszonyban bizhatik, mikor az fészket készít neki, és mikor elszedi abba a gyékénykosárba a kikelt csirkéket? Miért türi ezt békén? Miért nem türi az idegent, a kutyát, a macskát, a másik tyukot?"

szen maga az ugynevezett fizikai világ is csak látszat / Wol-
kemberg A.: Theozófia és antropozófia. 41 /. Az iskolás böl-
cselet azonban az anyag /materia prima / létét vallja! -

7/ Ez az állítás természetesen pszichológiailag nem állja meg a helyét. Ugyanis hirtelen veszélyben alkalmazott védekező mozdulatok stb. csak motus reflexivi, azaz egyszerű visszaható mozgások, melyek az értelem működése nélkül is, csupán külső vagy belső izgatás és ráhatás révén s p o n t e, önként jönnek létre. Az ilyen ingerek az agyhoz nem is jutnak, hanem a környéki mozgató pályán kiváltódik a reflex / visszaható/ ingerület / V.ö.: Donát, Pécsi: Cosmologia, és Török M.: Medicina és pszichiátia pasztorális II. /. Ha a fejétől megfosztott békát a vízbe dobjuk, vajjon azért uszik-e, mert felfogja és megfontolja a helyzet komolyságát: ha nem uszom meg fogok fulladni! Ugyebár még ha tudnél sem tehetné meg ezt a műveletet, hiszen már agyveleje sincs meg. Mi tudjuk, hogy azok az uszásnak nevezett mozgások, mint sok más mozgás is, csak egyszerű fiziológiai kiváltódások / motus reflexivi/. A tücsök, a bogár nemcsak akkor huzódik be, midőn

És tovább már szinte mérgesen bizonyít, mert most következik : argumentum ad hominem.

" De ami a legnagyobb honnan tudja : hát honnan tudja az a tyúk, hogy a tojásait a kellő időben, a kellő órákban, a kellő vigyázatossággal meg kell forgatni? Akik az első géptyukokat szerkesztették, nem tudták... Ma már ezt a gazdasági akadémiákon tanítják. A tyúk nem jár abba a tudós iskolába, mégis tudja. Dehát honnét tudja?

Erzem, hogy ez a kérdőjel kicsi itt a mondatom végén. A lelkem kérdőjele az édig nyullad!"

Ámde Gárdonyi tudja, hogy a tudósok kérdésére az ösztönvilággal, nem pedig az észvilággal fognak felelni. Ő azonban hallani sem akar a tudósok okoskodásairól, kika tudatlanságból kifeszlett, a gondolkodás, a magasabb érzés, vágyakozás hordozójától, az önismeret birtokosától, azaz az állati lélektől a szellemi tulajdonságokat elvitatják. Szerinte a lélek megnyilatkozásait és aktusait mechanizálják azok, akik a cselekedetek rugóit nem az értelemben, hanem az ösztön érthetlenségében keresik. Az ösztön a titkok titka. Mivel pedig ő mindent az értelem aktusaiból magyaráz meg, azért az ösztönvilág csak áttörhetetlen homályosság. Véleményét határozottan is kifejezi:

"Engem-ugymond,- az állati ösztönökről / irott tudományok nem elégítenek meg. Az állati ösztön -szó csak takarója annak, hogy ezekről a tollas testben járó lelkekről nem tudunk semmit." 8/

embert lát,- mert már kiokoskodta, hogy az ember ellensége,- hanem akkor is / persze ezt is meg kellett volna figyelnie / ha pl. a szél hirtelen egy fűszál árnyékát veti elébe!- Így okoskodása hamis, s a többi következtetések már szükségszerűen helytelenek lesznek.

8/ Az ösztön-elmélettel többen nincsenek megelégedve, így pl. a híres biológus és természetfilozófus Joannes Reinke; Mein Tagewerk / Freiburg 1925 / c. könyvében a magasabbrendű állatoknál határozottan értelmi tehetséget vesz fel az ösztön helyett, és diafizikai erőket, az úgynevezett d c m i n á n s o k a t . Természetes, hogy egyrészt elméletének új elemével sok mindent könnyedén megold, míg másrészt a problémák

4- Most már látjuk, hogy Gárdonyi szerint az állati lélek értelmes. Az értelmiségnek pedig a legközönségesebb megnyilvánulása, s egyszersmind a legbiztosabb kritériuma is a beszéd: a gondolatnak, elvont fogalmaknak külső alakba való öltöztetése. S az állatok valóban beszélnek is. Halljuk csak röviden, hogyan ír idevonatkozólag.

" Én azt gondolom, hogy a tyukok is beszélnek. Amint kárpírgálnak a kertek alján, hallani vélem beszélgetésüket.

- Hogy vagy tyukanyó? Lesznek-e tavaszon csirkéid?

- Még nem tudom. Tavaaly szerencsétlen voltam. Egyet a héja vitt el, hármát a macska, egyet elvesztettem, kettő a vízbe fulladt.

- Sok ez egy anyának.

- Sok. Sok.

- Hátha az idén megoltalmaz a jó Isten?

- Lehet. Megpróbálok."

" Milyen büszke aztán, -írja más helyen, - mikor először sétálhat ki a csirkéivel a napsugártól meleg udvarra. Amerre megy, szinte gurulnak utána a kis sárga, eleven gömbök. A tyuk mama szerető gondossággal szólogat nekik:

- Kott-kotty.-

Ami bizonynal azt teszi:

- Erre, erre!

tömegét a megközelíthetlenség homályába dönti!- Annyit nekünk sem szabad szemelől téveszteni, hogy : " Az ösztön titok. Világtitok! Aki az ösztönt helyesen megmagyarázni tudná, szétrebbentené a titkok szaiszi fátyolát. Sajnos az ösztön kérdéséhez nem annyira tudományos ésszel és módszerrel nyulnak, mint eleve elfogult világnézettel. Az anyagelvű gépiességnek; a mindent áttelekesítő a világlélek megnyilatkozásának tartja az ösztönt. A keresztény bölcsellett nem vette még komoly elemzés alá az ösztön mibenlétét. Igaza van Moseux abbénak, hogy az állati ösztön lényege, működése és eszközeik ma még megoldatlan kérdés, ami azonban nem jelenti azt, hogy az eddig elfogadott feltevések valamiképp nem közelednek az igazsághoz. Szabadjon már most megjegyezni, hogy ezekben a magyarázatokban mégis tulsok az illuzió. Az ösztön nézetem szerint szintén csak jelenség." /Trikiál: A jelenségekből a V.
39-40/

A csibék pedig érthetetlen vékony hangon felelgetnek :
c s i p - c s i p . Ami meg bizonynyal csak afféle értelmet -
len gyerekbeszéd." / Március / 9 /

Gárdonyinak azonban ez az érvelés döntő. / A Mai cso-
dák c. könyvében eme állítás bizonyítására egy külön cikke is
van / S így az állat értelmiségét és szellemiségét betizonyi-
tottnak véli.

9 / Bizony itt is az egész beszéd csak " afféle " ... be-
széd! Behatóbban cáfolni e nézeteket messze vezetne célunktól.
Azonban megjegyzés nélkül sem mehetünk el mellette, mert itt
rakja le Gárdonyi a lélekvándorlás / az ujjászületés / funda-
mentumait és észrevétlenül már erre épít is; mert ma, a XX.-
sz.-ban sokan vannak / teozófusok, antropozófusok / akik az
ilyen nézeteknek hódolnak, - még tudósok is! Vannak, akik né-
zeteiket komolyan védik és terjesztik / Reinke /, de vannak a-
kik szinte naivul! Így pl. Báthory Nándor 1892-ben kiadott
szakiskoláknak is szóló ÁLLATTANÁBAN így ír: " Hajdanában az
emberiség azon hiedelemben volt, hogy az állatok egyáltalán
érzéketlenek, melyeket egy benső erő, az ö s z t ö n in -
dit a cselekvésre! " / Ez az állítás már abban sem állja meg a
helyét, mintha csak h a j d a n á k a n , azaz Descartes-nek
lett volna az a véleménye, hogy az állatok nem éreznek, és
nem több modern tudósnak, pl. M. Verworn, - J. Loeb, - és Bet-
henek-nek is! / " Ezen elavult nézet ellen, folytattja tovább, -
sok meggyőző adattal rendelkezünk, hogy az állatok értel-
mét kétségrevonni többé nem lehet! Embernek, állatnak egya-
ránt, hogy létét fentarthassa, gondolkodnia kell, helyzetét
megítélni, tapasztalatai folytán következtetnie. Csak az arc-
ra / majom arcra / kell figyelni, hogy a szellemük kitárul-
jon. A majomarc igen kifejezés-teljes. Érintkezésükre az ő
beszédük elég gazdagnak bizonyul. A hangyák lelki képességei
pedig bámulatra méltók, melyek gondolataikat csápjuk finom
mozgásával adják tudomásul egymásnak stb. stb. / 36-62, 262 /,
s állításának igazolására minden lehetőséget felsorakoztat. -

A fölvetett s hasonló állítások vagy fölületesek vagy
sok homályos megmagyarázhatatlanságot hagynak maguk után. Hi-
szen: " mi a majom / az állat / és az ember között többnyire

5- Ezekután keresi az állatnál az akarat s értelem megnyilvánulásait. Mégis találja. Ugy gondolja, hogy nemcsak gondolatvilágunk azonos az övéikkel, hanem még célunk és cselekvésünk is! Felfedezi az állati léleknél minazon sajátosságokat, melyekkel mi rendelkezünk. Így szépen világnézetébe önti és formásan, harmonikusan állítja látószögébe az állatvilágot.

Az állatvilágról valóban így vélekedik-e Gárdonyi, s hogy a főntebb megnevezetteket keresi-e náluk, a már említetteken kívül a következő soraiból is láthatjuk.

Két galacsinhajtó bogárról beszél, melyek a déli nap borzasztó hevében huzzák, vonják és tolják a pizsokgolyót, de szertintük a világ legdrágább kincsét, örökségüket, mely egyszer-smind fiaik ringó bölcsője és a táplálékuk raktára is lesz.

" A két bogárnak, - így ő, - egy az akarata. Az egyik nő, a másik férfi. A nő együtt dolgozik a férfival.

csak a hasonlóságot látjuk, - írja nagyon helyesen Trikál, - ami pl. a majom ábrázatában vagy kézmozdulataiban megnyilvánul és nem nyerünk mélyebb bepillantást azokba az óriási különbségekbe, amelyek érzéki szemünk és megfigyeléseink körébe többnyire nem esnek." / Természetbölcselet/ Mivel ezen állítások forrása: az ember lelkének az állat lelkébe való be-érzése, azért Báthory, France, Gárdonyi és mások nézeteit az iskolás bölcselettel kielégítően megtudjuk cáfolni és az állatok aktusait megmagyarázni, anélkül, hogy értelmiséget és szellemiséget kellene felvenni az állatoknál. " Mert mindazok a lelki működések nem lépik túl az é r z é k i é l e t k e r e t e i t . Látszólag bármily megfontoltak, akaratosak, kiszámítottak legyenek is, mindig az ö s z t ö n k o r l á t a i n b e l ü l folynak le. Az állatok szellemi életet nem élnek." /Trikál: Természetbölcselet/ Miért akarjuk tehát az állatok működéseit az értelemmel megmagyarázni, mikor e lelki működések mind elég k i e l é g i t ő e n megmagyarázható az ösztön mivoltából, a kényszerképzetekkel /phantasmata fixa /és a képzetek társulásával / associatio és concatenatio phantasmatum /. Beszédről pedig az állatoknál szó sem lehet, mert az állat: " ismeretei érzékein túl nem terjednek. Fogalmilag nem ismer ; valami elvont után nem vágyódik." /Trikál: U.o./ De nincs

Hol és hogyan találkozott össze a nagy mindenségben ez a két kis rut bogár? Hogyan ismerkedtek össze? Mit mondtak egymásnak, mikor megismerkedtek?

Bizonyára valahol a legelőn találkoztak.

Megálltak: nézték egymást.

A férfi-bogár megszólalt:

- Szép vagy!

A nő-bogár hallgatott. Aztán ő is szólt:

- Te is tetszel nekem.

És ismét hallgattak.

És ismét a férfi-bogár szólalt meg:

- Légy a párom.

És a másik azt felelte rá:

- Holtomiglan, holtodiglan.

Mert hát másképpen hogyan álltak volna össze? Micsoda más érzés egyesítette volna őket? Hogyan egyeztek volna meg egy-munkára? Két kis bogár egy-akaraton, egy-munkán, egy-cél felé, - ez a különös!

Szerettem volna őket látni, mikor megindultak ketten, szép egyetértésben az országút felé, mint mikor mink megyünk ki a szőlőbe, a rétre, a bányába. szerszám a vállunkon, tudjuk miért megyünk.

És dolgoznak."

Most már biztosan mondhatjuk, hogy Gárdonyi nemcsak a testileg nagyobb, fejlettebb állatokban, de a legkisebb" bogárban" is föltalálja az értelmes lelket hármass főtulajdonságával: értelem, akarat és érzélem megnyilatkozásával. /10/ Ezáltal fölemeli őket, föl hozzánk a mi lelki és szellemi világunk.

is ezekre szükségük! És az általuk használt ugynevezett "lingua fonetica" / azaz az állatok közönséges érzelmi artikulátlan hangjuk/ csak képzeteket / étel, ellenség/ és érzelmeket / éhség, fájdalom/ fejez ki és a bölcsélet csak a reflex mozgások között tárgyalja.

10/ Az érzelmi és az érzéki részt illetőleg valóban egyformák vagyunk az állatokkal, mert mi is bírjuk a fajfeltárási ösztönt. Ezért mi is valljuk nézetét ily formába öntve: "Az ember isteni lélek. De állatokkal van ösz-

birdalmába. S teszi ezt határozott és eleven meggyőződéssel, mert:

" A világ nagy mindenségében- mint mondja,- nincs rangkülönbség az élők között. A hangya és az elefánt és a római szentséges pápa... Csak lelki fejlettségben vagyunk mi fölül: valóértékünk azonban annyi, mint azé a légyé, amelyik itt ebédel most ezen a cukermorzszán;" /Bibi/ 11/

6- Nemde önkéntelenül is fölvetődik most már az a kérdés: vajjon teljesen egyformáknak tart-e bennünket az állatokkal, illetőleg lelkeikkel? Van-e bennünk valami többlet, mely által fölülmuljuk őket? S e többlet pozitívum-e vagy csak negatívum?

Feleltünk az ő gondolatvilágából merítve lehet pozitív és negatív, azaz igenis, nemis. /12/ E g é s z e n egyformák semmiesetre sem vagyunk, amit Gárdonyi is kifejez a l e l k i f e j l e t t s é g hangoztatása által:" de c s a k lelki fejlettségben vagyunk mi fölül". Ugyan miben is állhat a lelki fejlettség? Ez igen fontos kérdés, mert itt dől el, vagy marad az elválasztó-korlát a nagy mindenség létezői között. A lelki fejlettség pedig nem más, mint a tudattól kisebb-nagyobb hasadása, kibontakozottsága,- a test, a tudatlanság burkából, s így a léleknek többé-kevésbé önmagára való észmélése, önmagának, lényegének határozottabb s tisztább látása, az é n n e k tökéletesebb felismerése és a léleknek határozottabb elválasztása a testtől. Gárdonyi így fejezi ki ezt többek közt:

/ A láthatatlan ember/. És mindig fülünkben hangzik Rudolf Eucken filozófus szava: hogy az ember nem csak fokilag különbözik a többi élőlényektől, hanem lelki élete révén a természet fölé emelkedhetik s egy szellemi világnak lehet részesévé"

11/ Lám hová jut, ha következetesen fejti ki rossz alapokra fektetett nézetét minden pontban! - Az okkultizmus is vallja," hogy az ember és az állat között nincs lényeges különbség és az állatoknak is van értelmük s akaratuk, de kisebb fokú."/V.ö. Wolkemberg A.: Az okkultizmus ...199 /

12/ A két állítás, s a látszólagos ellenmondás az értekezések folyamán fog majd csak kisimulni.

" A légy m g a t u d a t l a n lélek, millió grádus-
sal hátrább, de a nagy mindenségben az is csak lélek"/Bibi/13

7- Látjuk tehát, hogy Gárdonyi szemében az állati és az
emberi testben egyforma lélek honol,¹⁴ csak a boldogságuk fo-
ka különböző. Ugyanis sokszor öntudatuk kisebbsége miatt bol-
dogabbnak mondja őket, mert nem érzik annyira a lét súlyát, -
s nem tudja eldönteni, vajjon melyik kedvesebb és értékesebb
Istennek. Idevonatkozólag így ír pl.:

" Micsoda okos és boldog teremtés a pillangó, hogy a
virágok között tölti az életét. Ő maga is virág, csak hogy re-
pülő virág. Amint itt lebeg előttem, hol a napsugárban, hol a
a virágok vállain, úgy érzem, mintha őt jobban megilletné az
emberi név mint bennünket, nehéztestü, redőshomloku, morzsah-
dó ó r i á s h a n g y á k a t, akik csak eltaposni és le-
tépni tudjuk a virágot, s a tiszta éghelyett a földön jár a
tekintetünk. Ő a boldog, a tökéletes, ő meg a szitakötő, aki
a vizeknek a tündére!

Mert ha a pillangó repülő virág, a szitakötő meg re-
pülő drágakő. Repülő zafirok, topázok, gránátok, meg tündé-
rek. A Teremtő a pillangót meg a szitakötőt bizonyára nem
komponálva teremtette, hanem álmába, mikor a világ teremté-
sében nagyfáradtan alvásra dőlt a végtelenség csillagvilá-
gos mélyében;"/15/

13/ A tudattal való okoskodása bölseletileg is majnem
megállja a helyét, mert bölcseletileg is mondhatjuk és helye-
sen:"hogya növény öntudata alvó, az állaté már felébredt ",
azaz csak é r z i önmagát, mivel habet sensum suiipsius seu
sensus intimum. Az ember öntudata már cselekvő. I s m e r i
önmagát: az é n t , minthogy habet sui-scientiam. A lélek it
önmagába ütközik. S az ütközés eredménye egy nagy kérdőjel,
melyet egész életén át törekszik felkiáltójellé egyenesíteni!
Azonban az emberi lélek /sensu stricto/ sohasem éltetett nö-
vényi vagy állati testet. Besant a teozófia oszlopa pedig i-
devonatkozólag így ír:" A létnek mindegyik sikkja más-más fokú
öntudattal áll összeköttetésben." / Wolkemberg A.:The. ésant/

14/ Joggal fölvetethetjük a kérdést: mi alakítja a testet
ezzé vagy azzá a testté? Nemde a lélek? Márpedig ha mind a
két testben lényegileg ugyanolyan lélek van, miért a testbeli

S vajjon melyik ér neki is többet: az ember-e, vagy a pillangó, vagy a szitakötő?" /Virágok és bogarak/ 15/

Gárdonyi nem dönti el kifejezetten a kérdést, de nem is teheti, hiszen a különbség a két lélek-típus között nem lényegbe-vágó. Az emberi lélek mondjuk a fejlődésnek, az önmagára való ismerésnek már a milliadik fokán áll, míg az állati lélek milliógrádussal lejjebb. Az állati test csak egyike az állatoknak. Ezt Gárdonyi így fejezi ki: az ember előbbi életében állt volt." Ez az én különös véleményem, -jelenti ki. Az ördög bukott lélek. A végtelen jóságú Isten bizonyára nem bünteti őket, csak véges idejű büntetéssel. /16/ Világot teremt neki, hogy megtisztuljon. Így öltének az ördögök Isten kegyelméből emberi testet.

Először talán állati testet, aztán emberi testet öltének, annyiszor míg csak meg nem tisztulnak." / Isten rabjai/17/

Igy végeredményben a lélek testbe van zárva, anyagba, tudatlanságba burkolva, melyből csak igen-igen lassan tud kibontakozni, kifesleni az éntudat virágává, miként a rózsabimbó lessan buggyan a napsugár segítségével a szépség, az illat, a mosolygás virágává.

eltérés, honnét a cselekedeteikben fölmerülő óriási különbség? Honnét? Itt is kisír a keleti bölcsélet végtelen következetlensége! Nagyon is igaz a keresztény bölcsélet tanítása, mely szerint: " az állat lelke lényegében különbözik az emberétől. Az ösztön zárt kerlátai és a szellem szabad szárnyalásai között végtelen űr terül el. Átmenet nincs az egyikből a másikba. Az ember nem az állatvilág csuca, hanem a szellemi élet kezdete, új világrendnek az alapja és hordozója. S vajjon kinőhetnek-e az ember ösztönös és szellemi képességei az állat ösztönös lelkivilágából? Az állat lelke bizonyos állapot és az is marad örökké; az ember lelke alkotó erő és azért alkot maga körül újabbnál újabb világokat." /Trikál:Természetből./

15/ Ily tulzókról mondja Pascal, nem ismerik azok az ember lelkét, akik az állat lelkét az emberéhez mérik !

16/ És a végtelen igazságú Isten?

17/ A lélekvándorlás ellen felhozható bölcséleti nehézségeket majd alkalomadtán fogjuk hozni.

8- Mivel pedig az állati test ily nagy kincs herdező -
ja, azért szereti és védi őket. /18/ Védi és becézgeti, mert
midőn szeretetét szórja rájuk, a szeretet aktusa nem azt il-
leti meg, amit szemeivel lát, hanem a l á t h a t a t l a n t
ki a test, a szenvedés burkolata mögött rejtőzködik, a lel-
ket, a szellemet, a szenvedő testvérét. Ugyanis " a lelkek
megérik egymást-mondogatja,- ha más-más testbe vannak is he-
lyezve,- megérik, hogy együvé tartoznak " /Bibi/

A föntebbi sorok folyamán láttuk, hogy Gárdonyi miként
ír műveiben az állatokról, s a szavak fátyola mögött éreztük
dobogni azt a szeretetet, mellyel magához emelte őket. Igaz,
hogy teológiai és bölcséleti megcsuszamlásait is éreztük, de
a tévedések látószögéből kifolyólag érthetőek. Ámde ami a fő,
ezekben a pontokban is láttuk megvillanni a szép gondolatok
arany fonalától átszőtt harmóniára való törekvését. Sikerült
Gárdonyinak az állatvilágot így világnézetének harmonikusan
zengő hurjai közé beállítani. Elve: mindent egységre, kap -
csolatokba hozni s harmóniába önteni!

" Miker azt látom, -okadatolja eljárását,- hogy a te-
remtésben minden egybetartozik, láncolatossá, egyik a másiktól
folyik, következik, egyik éle a másikkal kapcsolatos,- mert
hiszen a földdel is kapcsolatos,- miért éppen csak az állat
volna az, melynek semmi egyéb kapcsolata nem volna az em -
berrel, csak épp amennyi a konyhájára, mulatságára vonatko-
zik?" / Bibi/

/ foly. köv./

fr. Kolumbán.

18/ Ki-Ki a párjával c. regényében a főszemély maga is
szenvedő / tudóvész /, arról beszél, ha sok pénze lesz, az
agg és nyomorék állatok rendszeres gondozását fogja életbe
léptetni, amint ezt már Indiában teszik is!

EMELJUK MAGASRA KRISZTUS KERESZTJÉT!

A félévi kongresszus eredményeként, mint éltető tavaszi fuvalom futott át provinciánkon, klerikátunkon a hir: Lesz önálló missziónk! A nyáron már heten indulnak.

Nagy, mélységes és igaz ez öröm és sokak lelkéből váltott ki könnyes hálaimeit. Ez természetes is, mert lehet-e igaz papi, szerzetesi lélek az, ki a Gondviselésnek ily nem várt gyorsaságu közénk nyulását ezermillio pogány üdvének szent ügyében hálásan, lelkesen ne fogadná? Itt el kell némi minden okoskodásnak, imás lélekkel kell munkához látnunk, mert velünk az Ur.

A szent eszme, melynek lelkünket hevítia, munkára sarkalnia kell: Krisztus keresztjének diadalra juttatása a pogányok között is. E nagy áldozatot, talán vértkivánó eszme megvalósulásáért mindenkinek küzdenie kell, itt senki számára sincs kivétel. Kell, hogy benne égjen minden katolikus szívében, lelkében, ezzel mindenki tartozik felebarátja üdvének! Mégis, főleg a céltudatosabb munka érdekében, három nagy csoportra oszthatjuk az eszme érvényesüléséért küzdőket: 1./ első csoportba tartoznak, akik lelkileg és anyagilag adakoznak, a szent misszió céljaira; 2./ a másodikba a külmisszió itthoni szó és toll apostolai; 3./ végül a harmadikba a külmissziók tényleges munkásai.

Lássuk ezeket egyenként, hogy ismerve a módot, lelkesen dolgozhassunk.

I.

Az első csoport, mely a leghatalmasabb, melybe beletartozik minden katolikus, egyházi és világi, férfi és nő... két jellegzetességgel jelenik meg előttünk: a lelki és anyagi segítség jellegével. A lelki alatt természetesen az imát értjük, melynek szükségességéről nem kell sokat beszélnünk, hisz' az Ur mondja: "Oportet semper orare, et non deficere" /1./; az

**Apostol pedig hangsúlyozza, hogy mindent Isten dicsőségére esse-
le kedjünk: "Sive ergo manducatis, sive bibitis, sive aliud
quid facitis, omnia in gloriam Dei facite!" /2./ Ezzel a lel-
külettel kell belekapcsolódni, mindenkinek belekapcsolódnia a
missziós tevékenységbe, mely által Isten kegyelmét nyerjük meg
a pogányok lelki szemeinek megnyílására, hősiés önfeláldozást
a külmisszionáriusoknak és a legjobb Atyának kezeibe helyez-
zük le így a missziós ügyet. Ezt mindenki megteheti, legyen
még oly szegény is, másrészt óriási fontosságú, mert ki dön-
ti el, vajjon a buzgó lelkek imája, a gazdagok milliói vagy a
misszionárius önfeláldozása-e a legfontosabb a kereszt dia-
dalra juttatásának szent ügyében?!**

A lelki adakozáson kívül fontos szerepet játszik a cél
érdekében az anyagi támogatás is, mert iskolákat, kórházakat,
templomokat...kell építenie a misszionáriusnak, ha nem akarja,
hogy munkája eredménytelen legyen. Másrészt gyakran sokakat
magának kell eltartania a megtértek közül, mert a pogányok ki-
taszítottjai lesznek megtérésük által /főleg Indiában/- és ez
óriási gondot okoz a misszionáriusnak. Azonkívül magának a
misszionáriusnak, a "missziók anyagai"-nak, az apácáknak és
a sok-sok munkatársnak is élniök kell, s mindezt főleg hazai
segítség folytán érhetik csak el. A protestánsok áldozata e
téren megszegyenit bennünket. Van nekik ily módon létesített
és fenntartott: 101 egyetemük, 1800 középiskolájuk, 40,000 ele-
mijük. A hitelesítés művén dolgozik 40,000 hithirdető, 150,
000 bennszülött munkatárssal, s ezek anyagi eltartásáról, mun-
kájuk gond nélküli továbbfejlesztéséről a protestánsok gondos -
kodnak. /3./

Ha ők ennyit tudnak áldozni, nem mindig eszményi célok-
tól vezéreltetve, akkor mennyi áldozatra kell késznek len-
nünk n e k ü n k é s m i n d e n k a t o l i k u s h i -
v ő n e k! Itt nyílik alkalom megmutatni kinek-kinek az ő le-
leményességét a missziók anyagi támogatását illetőleg akár
egy szivarról való lemondás által vasárnaponként /a hollandi
férfiak közt legújabbán megindult akció/, hetenkint több vil-
lamosjegy árának : : megtakarítása által, akár
a pogány gyermek-akció, vagy a névnapi, ujévi, karácsonyi ün-
nepek ajándékozásainak ilyenvaló okos fölhasználása által.
Ha mindenki megtenné a magáét e téren csak úgy közepszerűleg

is, akkor sokkal jobban állna a missziók szent ügye. Itt a cselekvés, a leleményesség a fő.

II.

A második csoport munkaköre pedig arra irányul, hogy mindenki megismerje e téren szent kötelességét, s így ráeszmélve arra, meg is felelhessen annak. A toll és szó-apostolsághoz, hasonlóképp az elsőhöz nem csupán a papok és szerzetesek tartoznak, hanem a buzgó terciáriusok, kongreganisták, társulati tagok is mindkét nemből. Ez apostolságra nevelni kell őket, ami főképp a pap és szerzetes kötelessége.

E csoportba tartozók munkája nagy és áldozatos. Fől kell használniuk minden alkalmat arra, hogy akár szóval, akár a nyomatott betű erejével mindenki figyelmét föl hívják a missziók ügyére, a belőle fakadó szeretet-kötelességekre.- Mindig készen kell lenniök a nagyobb, több áldozatra az eszme érdekében és igaz heroi z m u s s a l kell minden akadályal le kicsinyléssel, gáncsolással sőt szándékos rosszakarattal is szembeszállni. Az örökös t e t t r e k é s z s é g kell hogy tüzelje őket s ha katekéta a katedrát, a szónok a szószerket, a népmiszionárius a népmiszsiót, a lelkigyakorlatvezető a lelkigyakorlatot, ha pedig harmadikrendi előljáró, prézes, vagy társulati elnök, akkor a rábizottakat, azoknak munkásságát kell felhasználnia okosan és mérsékelten Krisztus keresztjének diadalra juttatása érdekében a pogányok között. Nagy o p t i m i z m u s n a k kell jellemeznie még a missziók itthoni apostolait, mely őket arra segíti, hogy nem látnak minden kis sákerelenségben lehangoló szüregszerűséget, hanem törhetetlen bizalommal, kitartással, az eszme diadalában való lendületes hittel és bátorsággal haladnak a maguk útján. Ha pedig megvan a hősi, folyton tettekész lelkiület és az optimizmus minden törekvésben, akkor okvetlenül jelentkezni fog a missziók itthoni apostolának negyedik sajátossága is az a l k o t o l e l e m é n y e s s é g . Nem kell az ilyen lelket biztatni most így, majd úgy tégy, talál ő utat, módot eszméje megvalósítására akár egy sajtócikkben, matiné, missziósünnep rendezésében, vagy a Ferences Egyházmiszio szélesebbkörű elterjesztésében, akár a kis elemisták, a fiatal leányok, fiúk

hadsorba állítása által!... Ha akarna sem tudna nyugodni, üzi, hajtja az eszme; Isten dicsősége és a lelkek megmentése!

Végül nagy egységbe forrasztja e lelkek hősiességét, tettrekészségét, optimizmusát és alkotó leleményességét a szavakkal ki nem fejezhető **l e l k i é g é s , s z e r á f i t ü z**. Bennük folyton ég a szentferenci lélekmentés vágya és parancs a: **Non sibi soli vivere, sed a l i i s p r o f i c e r e !** S ők fölgyulva a szeretet e mély tüzétől szinte megfeledkeznek önmagukról és küzdenek, futnak, szaladnak, üzi őket a szeretet tüzében fehérré izzott eszme.

Ily lelkületű apostolokra van szükség idehaza, hogy eredményes lehessen a messze távolban folyó külmisszió. Az ilyen alter Franciscus-ok, alter Antonius-ok nélkül szinte vakmerőségnek látszik külmissziót vállalni. Az ily apostolokért nekünk is sokat kell imádkoznunk, főleg azonban a külmisszionárius emelje lelkét, szívét esdő szavát az Urhoz, hogy gyujtssa föl az itthoniaknak szívét a misszió eszméje által, hogy közös munkával elérhessék a közös nagy célt.

Azért sem kell aggályoskodnunk, hogy a külmisszióért küzdő ily apostolok nagy veszteségek a belmissziók óriási fontosságú munkájában. Korántsem! Az ilyen apostoli lelkek az ő működésükkel a legjobb apostolai a komoly, mély hit és lelki életnek. Ha ők eredményeket akarnak elérni a külmissziók szempontjából, akkor nekik elsősorban igazán buzgó lelkekre van szükségük s ha ilyenek nincsenek elég számmal, hát odahatnak munkásságukkal, hogy legyenek. Így aztán ők a legjobb belmisszionáriusok is mert komoly lelkibuzgóságot fakasztanak a lelkekben.-

Itt a közös megértés, imás, munkás lelkület a fő, hogy mindenki megfelelhessen szeretetbeli kötelességének. Némuljon el minden ellenkező szó, gáncs, **I s t e n k i v á n j a !**

III.

A harmadik csoport a legnagyobb hősök csapata. Megilletődéssel nézünk föl rájuk, csodáljuk őket, hiszen lemondanak szülőről, testvérekről, le a társadalmi jólátról... és messze idegenben mindenkitől elhagyatva, sokszor félreismerve gáncsoltják önfeláldozó munkájukban, máskor minden munkájuk, küz-

delmük eredménytelen, nincs megtérés. A misszionárius szinte egyedülérzi magát, nincs, ki támogassa s neki mégis biznia k kell, hiszen az Ur hívta, Ő küldte. S áll rendületlenül; köny-nyes, fáradt fejét az Ur oltárára hajtja és ismét erős lesz, erősebb, mint eddig és küzd, dolgozik, mert különben még boldogtalanabb, mint a legnagyobb eredménytelenség idején.

Az Ur Jezus választja e lelkeket, maga neveli és kíséri őket, éltük minden pillanatában. Az Evangélium aranylapjai rásegítenek minket arra, hogy e hősi lelkek belső világa föl-
tünk szemünk előtt; rásegítenek, hogy megismerjük, ugyan köz-
jük illünk-e, érzünk-e vágyat köz-
jük lépni, és megteszünk-e
mindent, hogy az Ur szava készen találjon!?

Ugy érezzük, e rész legfontosabb kis munkánkban, ez vet világot a mondottakra és feleletet ad arra, vajjon érdemes-e a külmisszióért idehaza dolgoznunk, nem fog-e elfecsérlődni a külmisszionárius kezén a nagy áldozatok árán összehozott érték.

Az Evangélium két küldetésről beszél; ez e l s ő: az a-
postoloké és valamivel később a 70 illetőleg 72 tanítvány kül-
detése /4./, a m á s c d i k: Krisztus föl-támadása után: "a
magna missio" az egész világra /5./.

A második nagy egyetemes küldetésnél nem ad az Ur Jézus új tanítást, hisz' egykor megmondotta nekik, hogy mit tegyen-
nek, sőt némiképp már gyakorlatból is ismerik. Megigérte nekik
már az utolsó vacsorán a Szentlelket és most a nagy munka e-
lőtt csupán azt köti lelkükre, hogy maradjanak együtt: "Mignem
felruháztattak erővel a magasságból." /6./

Ha az Ur Jézus a második küldetésnél részletes tanítás-
ba nem is fog, mégis s a két legfontosabbra: az utirányra és a
célra, melyek itt kissé megváltoztak, föl-hívja figyelmüket.

Az első küldetésnél így szólt: "...menjetez Izrael házá-
nak elveszett juhaihoz" /7./, a másodiknál: "Elmenvén az egész
világra, hirdessétek az Evangéliumot minden teremtménynek",
vagy "Elme nvén tehát, tanítsatok minden nemzeteket...tanít-
ván őket megtartani mind, amiket parancsoltam nektek" /8./.

Nincs ellenmondás az Ur két utirányjelölése kö-t, mert
az első küldetés a zsidókhöz szólt, míg a második minden
nemzethez és így a pogányokhoz. Az első küldetéssel elegettett
Jézus a választott népnek tett "Igéreteknek", hogy elfog jön-

ni a Messiás. Ezt adták tudtára a népnek az apostolok, mikor hirdették: "Elközelgetett a mennyek országa" /9./, míg a második küldetésnél bizonyosságot tesz Krisztus Urunk arról, hogy az Isten minden népek atyja és hogy mindenek üdvét óhajtja, munkálja.

1./ Itt hát az u t i r á n y : "Az egész világ". Ebből aztán megérti az apostoli lélek, hogy ő mindenkié, miért is nem mondhatja: csak ide vagy oda megyek! - neki mennie kell, bárhová is hívja az Ur, ő mindenkié! Az apostoli lelkeknél így először is e g y e t e m e s ü d v a k a r á s t óhajt látni az Üdvözítő. Ne legyen hát nagyobb vágy a misszionáriusnak ide vagy oda menni, hanem hagyatkozzék Őreá és ahová küldi, oda menjen lelkesen, égve.

2./ A c é l már nem egyszerű hirdetése az Isten országa elközelgetettségének, hanem az egész krisztusi tanítás, az egész Evangélium hirdetése. Mit jelent ez a misszionáriusnak? At és át kell élnie Krisztust a betlehemi éjszakától egészen a mennybemenetelig, sőt a jelen percekig! Amit aztán ez átélés neki mond, susog, azt mind el kell mondania hadd érezze az a pogány, vagy új keresztény az Istenember jóságos szívének dobogását, érezze fénytől körülövezve magát és meghívó- küzdelmes élet után bár- az örök boldogságra.

3./ Az Ur Jézus c s o d a t e v ő h a t a l m a t és mivel "hatalmat ad a nekik" /10./ követeli, hogy a biztos cél elérése végett éljenek azzal: "Gyógyítsatok betegeket, támasszatok fel halottakat...; ingyen kaptátok, ingyen adjátok" /11./. Emberfeletti az apostoli munka, ép ezért az Üdvözítő le, ha kell, emberfeletti erőt biztosít számukra. Nekik sohasem szabad kételkedni annak megtörténtén, ami szükséges az apostoli munka eredményéhez. Mindig biztos, nyugodt és folyton Istent szemlélő hittel kell járniok, melynek határtalan bizalommal kell összekapcsolódnia. Gyógyítani csak így tudnak lelket és testet! De jaj nekik, ezerszer jaj, ha a pénz, az anyagiak szelle csapja meg őket, ha nem Isten országának, hanem önzsebük, vagy kényelmük nagyobbítására, fordítják, szent hatalmukat.- A missziós léleknek minden anyagtól mentnek, levegővel telített csontunak kell lennie, mint a madárnak, hogy könnyen repülhessen.

4./ Csak így lesz képes az Úr szemébe nézve megérteni:
"Ne legyen aranyotok...se két köntöstök, se s a r u t o k ,
se b o t o t o k; mert méltó a munkás az ő élelmére" /12/. Tehát
szinte minden nélkül, még a legszükségesebb élelelről se
gondoskodni, hanem Istenben élni, küzdeni, bizni! Vigyázni
kell azonban itt, hogy túlzásba ne menjünk, mert nem a teljes
anyagi-nélküliség a fő, hanem a lelkiélet, mely nem köti esz-
méje érvényesülésének lehetőségét ehhez. És erről biztosítja
az apostoli lelket az Úr, mert sz. Márknál ezt mondja: "Hanem
kössenek fel s a r u t és ne öltözzönek két köntösbe" /13./
Tehát itt megengedi a sarut, sőt valamivel lejjebb még a "b o t
o t " is,- így szorgalmazza az egyszerűséget. Örüljön a
misszionárius a szegénységnek, sőt fontos is az célja elérésé-
re, hogy gazdag ne legyen, mert könnyen a vagyongyűjtés vá-
gyától vezéreltnek tűnének föl munkája. Másrészt azonban ne
menjen annyira mint sz. Pál, ki semmit se fogadott el, még é-
lelmet sem munkájáért," Mert méltó a munkás élelmére"- azonhi-
vül így az új hívőnek némi alkalom nyílik valami kis szolgálata-
tot nyújtani a vett lelki jókért.

5./ Lelkükre köti az apostoloknak az isteni Udvözítő azt
is, hogy a békességeseket a "m é l t ó k a t " keressék, azo-
kat köszöntsék, s ha méltók "rászáll a ti békességtek"; ha pe-
dig nem hallgatnak titeket s nem fogadnak be, "Kimenvén...
rázzátok le a port lábaitokról" /14./. Így az apostoli lélek-
nek, bár mindenki üdvét kell óhajtania, mégis a jóravalókat,
az evangéliumi szellem befogadására méltókat, a békességeseket
kell keresniök, s nem szükséges a megátalkodotakkal foglalkoz-
niök, kiknek úgy sincs komoly szándékuk az Istenhez térni.
Hogy ily esetben mindig helyesen ítélhessen, mély lelki böl-
cseségre van szüksége, mit bizonytal megád az isteni Mester,
az Ő választottainak. Sőt nemcsak nem kell sokat törődniök az
ilyenekkel, hanem még a port is le kell rázniök lábukról, mert
semmi közük többé hozzájuk, sorsukat maguk lássák, még ha So-
domáénál és Gomorrháénál is rosszabb lesz az. A misszionárius
pedig menjen tovább, mert sok a munkája. Így tanítja az Udvö-
zítő okosságára s az apostoli időnek jó felhasználására az ő
választottait.

6./ De hivatásuk nagy keresztjeire is inti őket:" Ime
úgy küldelek titeket, mint a juhokat a farkasok közé. Legyetek

tehát okosak, mint a kigyók és szelidek, mint a galambok." /15./. Ne gondoljátok azt, hogy csupán csak nem fogadnak be az embe rek, ó dehog y! Megvetnek, gunyolnak majd titeket, minden rosszat mondanak mej ellenetek; ütnek, rugnak, vernek benne- teket, de ti ne veszítsétek el türelmeteket, hiszen ez a bá- rány sorsa a farkasok között. Szét akarnak majd tépni s ezért a hatalmasok kezeibe adnak, ott aztán minden rosszat elkövet- nek veletek szemben, ó de meg ne tagadjátok bárány voltotokat! Esztelenek se legyetek azonban, hanem okosak, mint a kigyók, mely csendben csuszik áldozata felé, vár arra néha napokat is. Ti se hamarkodjátok el a dolgot. Tudjatok türelemmel várni és bölcsen cselekedni. Szelidségtek legyen, mint a galamboké, mert a galamb az ő együgyűségében is megszeretteti magát.

7./ Ha pedig már sem okossággal, sem szelidséggel nem tudjátok ellenségeiteket lefegyverezni, akkor ne féljete k s ne remegjete k a hatalmasok előtt, "ne legyen rá gondotok m i- k é p é s m i t m o n d j a t o k ;mert adatik nektek ezen órában, hogy mit szóljátok" /16./. Eszméljete k rá e nehéz percben arra, hogy én választottalak ki a nagy munkára benne- tete k t, én adtam eddig is annak végzésére erőt, így hát most sem foglak elhagyni benneteket, ó nem, hanem veletek leszek. A szavak se aggasszanak, hogy mit mondjátok, majd szól a Szent- lélek ajkate k által s annak nem fog tudni senki ellentmondani. Legyetek csak ti türelmesek, mindenre készen és ne féljete k. Tehát semmi téren sem tür meg az isteni Üdvözítő az apostoli le- lkeknel kislelküségét, aggályoskodást; itt föltétlen hittel kell haladni, cselekedni és szólni.

8./ Az se aggasszon benneteket, hogy g y ü l ö l e t e - s e k l e s z t e k az emberek előtt, hisz' engem is gyűlöl- tek..."Nem különb a tanítvány mesterénél, sem a szolga uránál" /17./. S ha velem így cselekedte k, ugyan ti mit akartek? Azért veszíte k-e a keresztet vállaitokra, hogy ne érezzéte k annak súlyát? Azért léptete k-e a lélekmentés rögs, seba3 utjára , áldozatot se hozzate k?- Elég a tanítványnak, ha akkora lesz, mint mestere. Engem azonban Belzebubnak nevezte k, megvetette k, kigunyoltak minden jószágomért halállal fizette k. Ha ti mást akartek, nem vagyte k az én tanítványaim, követőim.

9./ Arról se feledkezzete k el, hogy nem elég az Evangé- liumot csak úgy nagyjából hirdetni, hanem " Amit nektek sötét-

ben mondok, mondjátok el fényes nappal, a amit fülbesúgva hal-
lotok, hárdezzétek a háztetőkről" /18./ Szükséges már, hogy
mindenki megismerje a teljes iga-zságot. Ha az igazság hirdé-
téséért megölnék titeket, ne szomorkodjatok, inkább örüljétek.
ne féljétek azoktól, kik csak atestet tudják megölni, hanem
féljétek inkább azoktól, kik a lelket is megölik, a góhennára
tevéen azt méltóvá.- Különbön is ne feledkezzétek meg arról .
hogy van nektek gondviselő Atyátok, Ki szívéen viseli sorsoto-
kat, mert többek vagytok ti a verebeknél, többek a mező lili-
cmánál.- Harc is támadhat az igazság hirdetése nyomában, nem
baj, így kell lennie, mert nem "békét jöttem hozni a földre,
hanem kardot". Az én tanításom hirdetésénél és annak elfogadá-
sánál nincs alkudozás; el kell mulnia a réginék és diadalra
jutnia az igaznak, még ha vérbe, áldozatba kerül is az. Mint
a legnagyobbat küzdelmeitek közepette véssétek jól szívetekbe
és hallgatóitok szívébe: "Aki megtalálja életét elveszti azt;
és aki elveszti életét énérttem, megtalálja azt!" Vagyis ne
goldoljátok hogy megmentitek éltéteket, ha nem lesztek az igaz-
ság bátor hirdetői; s az emberek se véljék, hogy jobban járnak
ha ellentmondanak, ha nem mernek az igazság útjára lépni, s a-
szerint élni. Nem, nem mentik meg, mert ugyanakkor elvesztik
örök éltüket, örök boldogságukat. Ellenben, ha az igazságot
hirdetitek, ők meg követik és élük s esetleg elvész éltetek e
miatt, nem baj, mert így biztosítva van számotokra az örök bol-
dóság.

10./Akarom pe dig, hogy örömötök teljes legyen, azért
még egyet kötök lelketekré: "Aki titeket befogad, engem fogad
be...és aki csak egy pohár hideg vizet ad is inni...,bizony
mondom nektek, nem veszti el jutalmát."/19./ Tehát minden jót
mit nektek az emberek tesznek, velem szemben gyakorolt jócse-
lekedeteknek veszem azt. Jutalmat adok érte, fogadjon be bár
titeket, mint igazat, vagy mint prófétát és csak a legkisebb
jót is cselekedje veletek. S vigasztalástokra mondom, hogy nem
akármilyen jutalmat adok érte, hanem ö r ö k j u t a l m a t.

Ezzel befejezi az isteni Mester tanítását az apostoli,
a misszionáriusi lélekről. Miután pedig lejött a hegyről, megy
és maga mutat példát ennek megvalósítására, miáltal örök eszm
ményképe lesz a missziós lelkeknek.

Főnséges az ilyen lélek, főnséges a hivatása! Boldog,

akit erre hívott meg az Ur! Ép ezért igen bölcsek a körlevél szavai, melyeket Tartományfőnök Atyánk intéz a magukban missziós hivatást érzőkhöz: "Végezzenek folytatólagos kilencedeket a Szentlélek tiszteletére s könyörögjenek fölvilágosító kegyelmeinek bőségeiért! Szorgalmasan olvasgasság sz. Máté s sz Lukács 10-ek fejezeteit s állandóan elmélkedjenek felette" /20./ Bizony csak ilyen imás, elmélkedő lélekkel lehet rájönni arra, vajjon hívott-e engem is az Ur, meg vannak-e már bennem is, miket az Üdvözítő, mint az ap ostolságra kiválasztottban látni akar? Csak tovább imádkozni, tovább képezni magam, mert sohasem lehetek erre egészen méltó!...Keresssem mindenben akár küldenek akár nem, szerető gondviselő Atyánknak irányító kezét. Legyen béldogságom mindig úgy cselekedni, ahogy föllebbvalóim által rendelkezik.

Végül pedig értsük meg mindannyian az Üdvözítő hívó szavát és legyünk azon, hogy közös munkával magasra emeljük Krisztus keresztjét, tartozzunk bár az első, amásodik, vagy a harmadik csapatba. Mindegy, hogy melyikben vagyunk, a fő az, hogy dolgozzunk lelkesen k i t a r t ó n!

Jegyzetek:/1./ Luk.18,1;- /2./I Kor.10,31;- /3./Katolikus Missziók, 1929, márc;- /4./Mt.10,6 és Luk. 10,1-17;- /5./Mk.16,15;- és Mt.28,19-20;- /6./Luk.24,49;- /7./Mt.10,6;- /8./Mk.16,15 és Mt.28,19-20;- /9./Mt.10,7;- /10./ Mt.10,1;- /11./Mt.10,8.- /12./ Mt.10,9-10;- /13./Mk.6,9.- /14./Mt.10,15;- /15./Mt.10,16;- /16./Mt.10,19-20;- /17./Mt.10,22-26;- /18./Mt.10,27,39;- /19./ Mt.10,40-42;- /20./Rend Tartományi Közlöny 10 évf. 1-2 sz.81.L-

P. Szaléz.

MEGDICSÖÜLÉS.
/ Fr. Celesztin halálára./

Anygalo! sorakozóba! Fel !
Igy szólt a mennyei kulcsos Szent.
S libbennek a szárnyak angyali
Vállon halk suhanással ott fent.

Jő csendes diadalmassággal az Ur,
Stigmás lábanyomán rózsás az azur.

Kebelén egy hófehér ifju
Pihen édes boldog álomban,
Jézus ölelte lelkét mennybe
A földről a szeretet-csókban.

Oly boldog így. Keresztsebezte vállán
Az Ur keze. Jézusi béke leng álmán.

Az Ur int. Fölharsan az Ave,
Nagy Istenhozott feléje száll;
Koldusbarát gazdag lelke jó,
S milliárd angyal vigyázzban áll!!

Jászberény.

fr. Elek.

EGY KOLDULO BARÁT EMLÉKEIBŐL.

8. Morbus hungaricus.

Botom kampójával félretolom a kiskapu reteszét; bekerülök az udvarba. Megküzdök egy kuvasszal ;köszönök egy nagy di-
csértessékkal- semmi válasz. A ház küszöbén egy 16-18 éves
lány üldögél; nem hederit az se a kutyára, se rám. Köszönök

még egy nagyot... Akkor látom, hogy a lány ige el van foglalva, mert ölében egy hatalmas tálát szerongat, telis-tele metélt-tésztával; a villával belebök taláalomra a tálba s ami a hosszú metéltből fűrösen ráakad, azt füléről, óvatosan beleereszti a szájába. Percekig eltart, amíg ajkával mind be tudja sodorni, s amíg ez a sok jószág mind lecsuszik a nyeldekklőjén.

Megvárom türelmesen e művelet végét, azután hirtelen köszönök még egyet s egyszersmind elhadarem a mondókámat is, t.i., hogy buzát jöttem én kéregetni, de más gabonafélével is beérem, a gyöngyösi - tehát nem a besnyei- barátok számára. Azonban elkéstem. Mert mire befejeztem a mondókát, már egy újabb rakomány metélt-tészta akadt rá a villára s haladt le lassan a jólismert uton.

Kiváncsi voltam, hogy meddig bírja ez a lány. Nekidőltem az ajtófélfának és lestem, mikor ad már hangot. Fáradt is voltam, éhes is voltam. De ő csak rendületlen nyugalommal eregette egyenkint lefelé a metélt-tésztát. Próbáltam kihozni a sodrából, próbáltam szuggorítani:- mindhiába.

Végre már meguntam a dolgot. Tán siketnéma szegény és én itten hiába vexálok; de azért nem állhattam meg, hogy jó adag gunnyal a hangomban el ne köszönjek tőle: Isten áldja meg! Nagyot huztam botom boldogabb végével az alkalmatlankodó kutyára és indultam kifelé. Már a kiskapuban voltam, mikor az én siketnémám barátságosan utánam kiált: Isten áldja meg magát is!- s azzal, mintha mi sem történt volna, eszi tovább a metélt-tésztáját.- Hát ne nevesse el magát az ember?

9. Intermezzó.

Sok falut megjártam, sok port láloztam és nyeltem, sok sárban gázoltam. Egyforma utcák, egyforma házak, egyforma emberek és állatok mindenfelé. Nagy a kiszáradás, a gépiesség veszedelme. Nem mondok, hogy imádkozni nem lehet; sőt jóformán imádság az egész kvesta; soha annyi fohászkodás, az Istenben való járás oly élénk tudata... De irtott betűt hetek óta nem láttam már; a lelket megpihentetni sem idő, sem erő.

Egyszer azonban mikor már nem tudom hányadik faluban, nem tudom hány századik házban és csekély változtatással mindig ugyanazt a mondókát elmondtam, már-már ajkamra fagyván ugyanaz a stereotyp mesely, és kapuciumomból előhalásztam is-

mét egy szentképecskét, hogy átadjam atyái moníciók közepet-
te a nem tudom hányadik "kis eladónak", csupa véletlenség-
ből ráesett tekintetem a képecskére. Közönsége kis színes
kép volt; ezerszer láttam már, de sohase méltattam figyelem-
re. A kis Jézus nagy nyaláb fát cipelt rajta; csak úgy fo-
szültek az izmai és gyöngyözött a veritéke. Ott állott mö-
götte a tuskó is a beleékelt fejszévei, meg melegében. Egy-
szerű képecske volt, piros és kék színű, de a piros el is
csuszott rajta egy hájszálnyit s ott haragudott lilává vál-
tozva a kéken. Alatta a zsoltár egyszerű szavai: "Pauper sum
ego et in laboribus a juventute mea". /87, 16./ No de annyi
vigasztalás és édesség volt akkor e hitvány kis képecskében,
hogy hiába is próbálnám én azt leírni. Az a zsoltárvers volt
hetek óta az első olvasmányom; olyan olvasmány, melyet elfe-
lejteni soha nem fogok.

Máskor meg szinte megdöbbenett egy másik ilyen föli-
rás. Éppen a kapun végzett nagy döngetésekkel akartam magam-
ra vonni a házbeliek süket figyelmét, mikor így állva és vá-
rakozva, egy előhuzott szentképről e szavakat olvasom le: "Ec-
ce ad ostium sto et pulso" /Apoc. 3,20./ Ezt az Ur Jézus
mondta szintén egy csukott kapu előtt zörgetvén egy kérges
szíven. - Kis hija, hogy akkor valóban el nem sirtam maga -
mat.

10 A "kis Cucu".

A kis Cucu Marcsa mintegy 20 esztendő, árva cigány -
lány X-városkában. Minden reggel ott térdepli végig a misét
a szentély stallumában, igazán angyalhoz fogható mély áhi -
tattal s ott áldozik az oltár lépcsőjéről, mindjárt a kol-
duló barátok után. A "kis Cucu"nak, amint széltében nevezik,
senkije sincs - a jó Istenen kívül persze. Ott él a városka
derék terciáriusai között, ebben az első keresztyényekre em-
lékeztető gyönyörű közösségben. Egyszer itt segít valakinek
a konyhán; másszor ott látni barátnői közt, finom, eladásra
szánt madeira-himzés mellett. Csodálkozik az ember, milyen
habos csipke-munka kerül ki a barna kezek alól.

A kis Cucunak egyetlen vágya van csak: beállni a "fe-
hér nővérek", a "Hermina-apácák" közé s ott egyedül az Eu-
charistianak, Szűz Máriának, Szent Ferenc Atyánknak és a lel-
keknek élni.

Történt pedig, hogy ennek a kis Cucunak szentképet adtak a barátok. De mármost mit adjon ő a barátoknak ezért? Hiszen neki senkije és éppenséggel semmije sincsen.- Gondolt egyet a kis Cucuka, fogta magát, átszaladt a szomszédba, hogy adjanak neki kölcsönbe egy jókora szatyort.- " Ugyan minek neked ez az óriás szatyor, kis Cucu?" - De ő csak erősködött, hogy csak adják oda, csak bízzák, ő majd megmutatja, hogy mégis csak tud adni valamit a barátoknak. Azzal neki a városnak, kis Cucu a nagy szatyorral, házról-házra, arra, amerre tudja, hogy még nem kerültek, buzát kéregetni a barátoknak. Telik-telik a szatyor; ki ne adna a kis Cucunak? Alig győzi már gyöngge válla a nagy súlyt. - Estére diadalmasan állít be a szállásunkra egy jó véka buzával.

Hátha minden szem buza drága gyöngy lett volna, a kis Cucu meg égi angyal lett volna, akkor sem örülhettünk volna szivünkéből jobban neki, hogy aznapra ilyen derék kis kollekort adott mellénk az Uristen!

Te pedig nyájas olvasó, ne röstelj már a kis Cucuért egy kurta fohászt: " Jézusom, ki előtt nincsen titok, ki számbaveszed egy cigánylányka minden kis mosolyát és apró hőstetteit nem hagyod jutalom nélkül: add, hogy a kis Cucu, ki már e bűnös világban a Tiéd tudott lenni, fehér jegyeseid közt méginkább a Tiéd lehessen. Amen. - Üdvözlégy Mária.

11. Tanyai Itinerarium.

" Hallgatagon magányosan és társaság nélkül mentünk, egyik elül, másik utána, mint ahogy a kisebb testvércik mennek az uton"- így figyelte meg Dante / Inf. 23,1-3./ hatszáz évvel ezelőtt a kolduló barátok csöndes, magabavonult ballagását az uttalan országutakon, dülőkön. Mi is ilyenformán csöndeskén bagtattunk a jó Lázár testvérrel naphosszat a jász tanyák világában.

Nagy tenger sikság ez: földek és földek. A dülők mentén, egymástól sokszor jókora távolságban egy-egy facsoportba húzódnak meg mintegy oázisok a tanyaházak. A nagy távlatoktól elszokott szememet ezegyszer korlátlanul neki-eresztem legelni egészen az ég pereméig, ahol most ébrednek éppen nagyságos testvérünk a Nap; vörös szeméből kitörli az álmot, kócos sugárhajából elhessegeti a felhő-pihiket, azután beleveti magát és megfürdik a nagy levegő-égben.- Ujjongó öröm fog el,

hogy egyszer egészen szerettem között lehetek. O Földanyám, Szél-bátyám, ti ugyanazok vagytok, akiket Szent Ferenc Atyánk ölelgetett, ti virágos mezők és aszott tarlók: Isten teremt -ményei, akárcsak az én lelkem is. Nohát most maradék nélkül a tiétek akarok lenni!

Egyik tanyától a másikig jut idő bőven: nagy vándorut ez a tanyai kvesta. Örökösen utban van az ember. Eszembe is jut: "In praesenti etenim vita quasi in via sumus, qua ad patriam pergimus"... Mint jövevények és zarándokok bujdosunk e földi téreken. Sehol biztos éjjeli szállás, - és bizonytalan délebed. Előbit a szép csillagok alatt töltjük el egy kazal tövében, utóbbi valamely kopott akácfa alatt költjük el néhány jó koldult dinnye és kenyér alakjában. Isten el táplál minket, akárcsak szeráfi Atyánk kedves madarait, a bubospacsirtákat, kik gondtalanul röptükben szerzik az élelmet, de sohse hagyja el őket az isten-dicsérő daloló kedvük.- "Repülő barátokra van szüksége az Egyháznak"-mondta nekem egyszer egy igen bölcs öreg plebános, s e találó kifejezéssel úgy érzem mélyen rátapintott a hivatásunkra.-

A gondos Lázár testvér magával hozott egy "Itinerarium clericorum"-ot; azt elmondjuk naponként. Beh sirni-valóan szép is az! egyenesen a mennyországba is el lehetne menni rajta. Nekem is volt a zsebemben egy más Itinerarium; a Szent Bonaventuráé - gondoltam: nem árt a lelket is egy kissé megutaztatni: ad Deum, Isten felé;-de azokban a boldog napokban igazán nem volt rá semmi szükség.

12. Édes az otthon.

Sok minden emléke van még a kolduló barátnak; mely ha mind megiratnék, úgyhiszem te sokallanád meg, nyájas olvasó. Azért ideje, hogy hazafelé fordítsam szekerünk rudját, mely immár telis-tele van dagadozó zsákokkal. Azaz hogy fordítsa a Julcsa lovunk: az ő kötelessége! Még a Pista bácsi is lekászálódott a zsákjáról, hogy könnyebb legyen a Julcsának.

Fáradtan, de némi megelégedéssel baktatunk a kocsi után. Nagy ut van a hátunk megett: alkonyodik. Az öreg Nap vörösre nézte ma ismét a szemét; hunyorgat már, mindjárt vége van. Bucsutekintete vörösre fősti a partot az utszéli eperfákkal; megmozdul a lomha levegő is s egyszeriben lehül: este van.

" Ah az est!
Bágyad akkor elme, test;
Hazaszáll a megtört lélek;
Nő a lombárny... félek, félek.
Mit hozál MA, vándor szellem,
Hogy HOLNAPRA fölemeljen?...
Boldog, ha visszanéz a mára
Öntudatod nyájas sugára!"- / Arany J./

Alig hunyta le szemét a vén Nap, Held asszonyánénk legott elfoglalja az eget s előmerészkednek csillag hugaink is seregestül. Lám, még sem maradtunk árván. Ugy rémlik, mintha nem is poros országutakon a földi téreken bujdosnánk, hanem az ég csillag-iratos mezőin. Észre sem vesszük így s már haza is értünk. Épp most fordult be egy másik szekér is a kolostorkapun; két kis vidám barna fickó ugrik le róla: egy testvér-expedíció hősei. Boldogan összeölelkezünk. Benn a folyosón körülrajzanak az itthon maradt testvérek.- Mit hoztatok? meséljétek!- vége se hossza a sok kérdésnek. Milyen jó is az, hogy ennyien vagyunk testvérek, mily édes tud lenni ilyenkor az ott-hon! Nagy triumfussal tuskolnak a refektoriumba, körülkönyökölik az asztalt, traktálnak nyakra-főre. Még a derék fra Simóne is, a mindig megközelíthetetlen vén medve, ezuttal a legbarátságosabb vigyorgások közt kínálja féltve őrzött borait a kvestoroknak.- Ne de térjünk nyugovóra; igazán ránk fér.

Fönn a szobájában fáradtan rogyik jó szalmazsákjára a kolduló barát. Azután csönd...csönd... Az elcsigázott testbe hazaszáll a megtört lélek...

Mit hozál MA, vándor szellem,
Hogy HOLNAPRA fölemeljen?...
Boldog, ha visszanéz a mára
Öntudatod nyájas sugára.

VÉGE.

P. Dénes.

A TEMETŐ HAIMÁN .

Néma, siri csendben, a temető halmán
Megállok merengve. Mintha most is hallnám,
Mintha azt suttogná fülemből a busz szél:
Porból lettél ember, por vagy, emlékezzél!

Mély komoly szavakkal ezt mondták ma nékem,
S mint száll komor felhő borús, csendes égen,
Ugy járták a lelkem e mélabus szavak
És hagytam, hogy mélyen szívembe szálljanak.

Ámde e szavakra fellázadt a lélek:
"Csak a test lesz porrá, de én tovább élek!"...
Amíg belül küzdött, lázongott a lelkem,
Valakire vártam, valakit kerestem...

Mínt hogy nem találtam a zajos tömegben,
Ide jöttem buszan - temetői csendbe...
Ámbár nem tudom, hogy mit keressek itten,
Néma sirhalom közt, ahol élet nincsen...

Keresve-keresnék, magam sem tudom kit,
Csendes némaságban nem talállok senkit.
Lelkem oly borongós; vagy úgy, mint e sírok
Csendesen pihen meg, maj meg szinte sírok.

Bödultan bolyongok bánatommal telten
A kihalt, a csendes busz temető kertben.
Korhadó fakeresztek integetnek nékem,
Mindjobban növelve fájo merengésem.

Fejem fölött a tél titkos suttogása,
Szinte félve lépek, nehogy rám kiáltssa
-Hangos ítélteként-: ember emlékezzél,
Porrá leszel ismét, mivel porból lettél!

Testemmel kibékül halál gondolatja,
De a lelkem e szó - egyre üzi, hajtja...
Tudom, meg kell halni, porrá lesz a testem,
De a lélek éltét - jaj! - ha nem kerestem!

Dehát a holtak közt keressem az éltet?
Mely a siron túl is még továbbra éltet?
Ugy érzem én azt, itt kell ráakadnom;
Temetői csendben, süppedő sirhanton.

Bánkódón még mindig fájó érzés jár át;
Dombtetőre érek. Krisztus keresztfáját.
Amint megpillantom, kiderül a lelkem...
Ő, ki éltet adhat, végre rája leltem...

Két karomat vágyón ölelésre tartom,
Fölemelem Hozzá hamulepte arcom...
Végre rátaláltam, akit úgy kerestem,
Megölelem forrón... a magas kereszten...

✠ fr. Celesztin.

AZ ELSŐ CSOK .

Birkózott velem a tavasz!
Beküldte hívogató napsugarát cellámba, rá a könyvemre.
Eltakarta a betűket. Táncolt rajtuk.
Hiába intettem: nekem tanulnom kell!
Szemembe kacagott. Kifáradva a táncban kámzsámra ült s
onnan kezdte fülemben sugdosni:
Tisztelendő ur, ha maga látná; mennyi, de mennyi virág

van a kedves barackfáján. A lepkék csodákat beszélnek. Főla . Minden fiatal lepképár legalább három napot tölt rajta vagy közelében. Ez tudja, olyan dolog nekik, mint maguknak -persze hogy nem magának, hisz maga, s itt csuhámra tekintve leggyintett s aztán folytatta,- Revéria az olasz partok a fiatal párok kacajától hangos narancs ligetek.

Behajoltam még jobban a könyvembe, árnyéket csinálva magamnak. A feleletet rábiztam a homlokomon haragosan gyülekező ráncokra.

Taktikát változtatott és meglehet, hogy mosolygott is hátam megett.

Percekre eltűnt.

Én ijedten kaptam ki szememet a sorok közül, a cella hűvös nedves csókjai borzongatták saruba bujtatótt meztelen lábam. Magával vitte a kicsi gótablak szemének megtört fényét, a gloriolát keresztben Krisztusáról- tudta mi fáj.

Mikor újra hátára vett a betütenger, ismét kámzsámra ült vissza. Most már más hangon kezdte: olyan behizelgőn, mint a hugóm régen, odahaza.

Testvérke, " barátfióka" a kedves barackfád nagy, rózsaszinbe hajló virágharang. A szél lassan ringatja a koronáját. mint a ti öreg fráteretek a nagy harangot, a méhek döngicsélése a ti nagy harangotok bim-bamja.

Nem jössz le meghallgatni?

Én még nem láttam, hogy legyőzött, de ő már aranyos meleg ujjai között érezte szívemet.

Cirógatni kezdte a tonzurámat, ujjai olyan sejmesek voltak, mint az anyáméi s újra kezdte halkán duruzsolni:

Gyere le, a kicsi szőlő lugas, már tud árnyéket sátorozni feléd. Éppen most száll, mint szentélyben a tömjén a szőlővirág illata. Hidd el jobban fogsz tanulni is, majd a méhek figyelmeztetnek a fóliánsra, ha a szél barackvirággal szór ná tele a könyved.

Mentem.

A jó, öreg barátkéz kötötte fóliáns hiába nyöszörögtette bőrét: fájlalva, hogy a kertben nem az ő megfakult betűit fogja simogatni szemem.

Csalódott.

Ujra fölnyitottam, ama lombosodni most akaró lugasban s így egymásután szórhatta lapjairól szemeimen keresztül kincseit szomjas lelkembe.

Zzzzzzzzz zszszszs: figyelmeztetett a fülem hallva a zümmögést.

Észre se vettem nehézkes repüléssel teltzsáku méh repült a fehér lapra.

Az állatka fullánkját ismertem, mert számat önkéntelenül kerekre gömbölyítette az ösztön s alig tudtam visszatarítani a méhecskére kirchanni akaró fuvallatot.

Az én pajkos napsugaram ömlő aranyat öntött a méhike szárnyaira, őt is végigcirógatta meleg ujjacskáival csak hogy engem ellophasson a betüktől.

Sikerült neki.

Izgatottan néztük szemüvegemmel, hogy el bír-e repülni a méh?

Combjának két zsákja színültig volt virággporral, apró szőröcskéjén is megakadt egy-egy pici virággpor-gömb s most az öreg fóliánszon pihegve gyűjtötte az erőt, hogy zsákmányát haza vihesse.

Zzzzzzz zszzzz emelgette szárnyait. A napsugár azonban már hiába rajzolt az átszűrő szőlőlevelek segítségével cikcakkos arabesket köréje én ezt már nem láttam.

A méhecske zizegő szárnya kiásta belőlem az első csókot és ez könnyiszivárványt futtatott szememre gyermekkorom szines selymiből.

Zzzzzzzzzzz zzzzz zizegte akkor is körül egy bogárka az uzsonnázó asztalt.

Anyám vajasmézet kent a kenyérre.

A kávé és a vajakenyérközti szünetben a bluzomra repült egy bolondos katica_bogár, s én az első elemista számtan tudományom próbáltam vizsgáztatni rajtam.

Egy... kettő... három bököttem feléje, ujjaimmal számolva pettyeit.

Négy... négy... négy a következő szám semmiképen nem akart a nyelvemre hullni. A katicabogár pedig emelgette szárnyait veszedelmesen készülődve elszállni kezemről. Én ijedten tologattam képzeletemben az iskola nagy számológépjének feke-

te meg sárga golyóit.

Hárcm meg egy az négy, meg egy az, az, az...szaladtki hangosan a számon.

Az öt Lacika, segített ki Jolán a szomszédnak nálam te-nyérnyivel magasabb s legfeljebb 10-15 számmal okosabb lánya, aki mindig itt volt nálunk, vagy édesanyám mellett, vagy apám kovácsműhelyének ajtajában s nézte, hogy kalapálják a legé-nyek a pengő, tüzcillagokat szóró izzó vasat.

Öt, mondtam elpirulva utána.

Most már ő vette kezébe a bogárkát. Szemével érintette a pettyeket s liliombimbó ujjaival sorakoztatta kezeimen a szá-mokat amint a tanítónőnk szokta.

Ismét eljutottunk ötig, a katicabogár nem mozdult, mint-ha neki is tetszett volna a számtan óra.

És éppen ekkor kiált fel Jolán: Lacika hiszed, hogy hét lesz? És csak Isten óvott abban a pillanatban, hogy el nem kergette örömeben a bogarunkat összeecsapva a kezét.

Csaugyan hetet számoltunk: hét felkiáltójelet feszített ki ujjaimból.

Nem akartam belenyugodni bántott nagyon, hogy lefőzött.

Hátha tévedett, ágaskodott fel bennem a megvert férfi büszkeség.

Kétkedve szaladtam anyámhoz az asztalfőre; maszatos uj-jaimat elé tartva:

"Hét ez édesanyám", kérdeztem szorongva.

Hét fiacskám, hét mondta mosolyogva.

Hát te még nem tudsz hétig számolni? hányta szomoruan szememre csacsiságomat.

A nagy szőke hajam alól előcsapó szégyen-lángok felel-tek vissza neki.

Én mondtam neki, hogy hét pettye van a katicabogárnak, Bekenéni.

Bizony **mi** már harmincig tudunk számolni. Bizony...s mintha ezt az utolsó szó követelte volna, kissé oldalt haj - totta a barnafürtös fejét.

Hát a Miatyánkot tudjátok-e faggatódzott anyám?

O, azt már régen, leggyintett Jolán; én meg csak szomo - ruan bólogattam.

Sőt- mondta, nem tudom hol szedhette ezt a szót- hol -
napra már az Üdvözlégyet is kell tudni!

S már kezdte is hadarni: Üdvözlégy Mária malasztal tel-
jes... hogy nekem a lélekzetem állt el, olyan gyorsan perget-
te le nyelvéről a szavakat.

Én szórakozottan könyökig vájkáltam a kovácslegények
kötőjének mintájára szabott zöld posztó nagy zsebében.
Mondd el te is Laci, fordult hozzám anyám s Jolán fogainak he-
lye látszott már a jutalom vajaskenyérben, amint felém for-
ditotta.

Ugy, de ugy fáj valami belül, erővel kellett vissza -
kergetni a szemembe kívánczós könnyeket, nem tudtam a szájam
kinyitni.

Hát nem tudod? kétkedett szigorúan anyám.

Hallgatás. A kis Éva fogai halkán mélyedtek be a fehér
kenyérbe.

De Laci felelj hát! Keményedett meg anyám!

Szégyenlem...

Jolán... hullottak le ajkamról a belső vihar letördel -
te szótvarabok. Fáj, égetett belül, hogy ő tudja kívülről hány
pettye van a katicabogárnak, tud harmincig számolni, és én
én!!!

Hirtelen lehuztam magamhoz az anyámat és úgy sugtam fü-
lébe: Pedig tudom.

Akkor mondd: felelt ő hangosan vissza, hogy ezzel is
megszégyenítsen.

Makacs hallgatás.

Viszlek, apádhoz, adta ki az ultimátumot.

Most Jolán szemeibe szaladtak a könnycseppek, amik az
előbb az enyémbe voltak. Apádhoz! Ő ezt a szót csak akkor
hallotta, ha én rossz fát tettem a tüzre.

Bekenéni drága! Kérlelte anyámat- nem ne tessék! suhin-
totta szivét az apám fenyegető vesszeje.

De anyám nem hallgatott rá, nem látta meg patakzó köny-
nyeit. Megragadta kezemet és vitt magával apámhoz a műhelybe.
Rám se nézett, észre sem vette, hogy nyilik öröme az arcom.

A műhelyben éppen akkor tették vissza a fújtató tüze
alá a kerekkráf vasat. Jóska az inas dalolva harangozott a fuj-

tató lácával. A legények kisebb-nagyobb kalapáccsal ütögették dalamosan cifrázva a nagy üllöt, hogy svungva maradjanak a pámmal, ki a legnagyobb kalapáccsal dolgozott.

Apám tekintete már az ajtóban szigoruan belénk ütődött.

"Mi az anyja? dobta már elék messziről a kérdést reneteg bajusza alól.

Anyám belekezdett s mig beszélt, apám rosszallólag csóválta fejét, kormos arcán egyre gyültek a szigoru ráncok.

Engem már kezdett elhagyni a bátorságom: hátha bele akadok s amilyen hirtelen, még a kalapács nyéllel hány el, rémüldöztem.

Égtem a segédeknek megmosolygó pillantásai alatt, a torkom összeszorult, mint a gyüszü. Ismertem apámat, keményen bánt már kicsi korunkban is velünk. Mocsolyt szinte sohasem termett: számunkra ajkán, keze még véletlenül sem tévedt sohasé hajunkba.

És most jajj!!

Már jött is felém: Laci, hát lefözött az a kis fityfity? Még az Üdvözlégyet sem tudod? Vas markában szinte elveszett fehér kis kezem.

De tudom édesapám! Dobta ki szivem hangosan nyelvemre az akadózó hangokat.

Mondd!

Rémülten láttam, hogy szeme vessző után kutat. Szemem ijedten kapaszkodott segítség után anyámba. Szegény, már bánta ő is, hogy ide hozott; de nem mert kiszaladni száján a "ne bántsd.

Na fiam! biztatott szigorubban apám.

Én mintha lenyomott volna, letérdeltem a kovácsműhely piszkos fekete földjére. Összetettem, amint tanítottak a kezemet s halkán beclott ajkamról az első ijedt: Üdvözlégy Mária. Ha cerna-vékény kisikló hangon is, de mondtam: Asszonyunk Szüz Mária Istennek Szent Anyja... és minden szó mellé odadobott a szivem: jajj Mária ne engedj bántani.

Anyámnak lassan könnyei kezdtek peregni, a segédeknek soha nem látott csodálkozás ült arcára.

Az "imádkozzál érettünk most és halálunk óráján" apámnak egyszerre elsimitotta arcából a szigoru ráncot. Ami

soha nem történt meg ölbe kapott, kermos arcához szorítva az apa mindennél drágább csókját adta homlokomra.

S míg őtőle soha nem hallott, becéző hangon fülembe sugta: "édes fiam", az én kis ujjaim, mint fehér virágok simultak fekete hajába.

Pici, tüzes szikrák szökkeltek fel a kohóból, a leselkedő Jplán könnyes szeme mosolygott, a segédek halkán ismételték a lelkükbe hullott szavakat: "Most és halálunk óráján..."

Zzzzzzzzzz, zszszszs próbálkozott újra a méhecske s ki-
pihent szárnyai lassan fölemelték az öreg fóliánsról. Én, a
nehéz csuhájú baráttá nőtt gyermek könnyes-kagos szemmel rez-
zentem fel mikor zugva elrepült fülem mellett.

Vajdahunyad.

fr. Kázmér.

A BOLDOGASSZONY KATONÁJA .

Ezerháromszázhetet irtak az Ur születése után. Az egész nagy Párizs az ébredő természettel együtt örömteljes szint öltött. A lenyugvó nap bucsusugarai megtörve fénylettek a sok templontorony aranyos keresztjén.

Szent Lajos szigetvárosában állt a ferencesek ódon kolostora. A kolostor udvarban vidám élet folyt. A tavasz édeslány lehelletére minden ismét élni akart, minden ismét életre kelt. A diszcserjék már csanem teljes lombjukban diszeleltek. Itt-ott egy-egy elkészett ibolyácska huzódott meg szerényen a lombok alatt. A fehér virágú jázminbokrokon éppen nyíltak a virágok. Az utakat szegélyező gyöngyvirágok apró gyöngyei nagyban emelték a jól gondozott kolostor kert szépségét. A fesledező rózsák kellemes illata töltötte meg a levegőt.

Gazdag szinompájú lepkék virágró-virágra szállva, menedéket kerestek a közeledő éj harmatos lehellete ellen.

A repkénnyel futtatott oszlopos kolostorfolyosón felhuzott csukjával, kezeit manikába téve, sétált egy egyszerű szerzetes. Igénytelen külseje és szerény megjelenése után ítélve, senki sem sejténé, hogy az a durva daróccsuha a " skolasztikusok " királyát rejti maga alatt.

Magába mélyedve, mindenről megfeledkezve, nyugtalan léptekkel mérte végig a homályos folyosó kőkockáit. Nem érdekli most a kvadrunkert eleven élete. Pedig máskor, midőn a sok tudományos munkától kimerülve le-le jött ide, hogy egy kissé fölüdüljön, mily nagy érdeklődéssel szemlélte az itt folyó mozgalmas életet. A virágok pazar változatosságának szemlélete nem egyszer emelte föl lelkét a nagy mindenség Alkotójához és gyakran csendült dal ajkán, szerzetes társainak nem kis ámulatára, kik csak a komor tudóst látták és nem ismerték fel benne Szent Ferenc vidám, derős lelkü, dalos ajku fiát.

A szerzetesnek egész lénye benső küzdelmet, erőlködést árult el.

A többi szerzetesek halkán surrantak el mellette.

Pst!- suttogták egymásnak, - csönd! a mester elmélkedik.

Igénytelensége mellett is valami természetfölöttség ömlött el a szerzetes egész valóján. Parázként égő szemei országzlánbátorságról tanuskodtak. Halovány arcát a belső küzdelem heve égő pirba vonta. Ajkának egy-egy megrándulása sejtetni engedte azt a nagy erőfeszítést, mely lelkében végbement. Gondolataiba mélyedve nem is vette észre, hogy már beestele - dett; míg a csipős esti szellő elmerüléséből föl nem ébresztette.

Fázósan összerezzenet és sietve ment föl a cellájába.

Az egyszerű szerzetesi cellát a hatalmas fóliánsok csaknem megtöltötték; alig maradt hely a szegényes fekvőhelynek, és egy térdeplőnek. A szegényes berendezést egy nagy asztal egészítette ki. A térdeplő fölött a Megfeszített képe függött, nagyon szépen jelezve azt: hogy a szerzetes életének az ima és a munka gyönyörű harmóniájának kell lennie.

Amint a cellába belépett, első tekintetűre szemébe ötlött az asztalon fekvő pápai bulla. Tisztelettel vette kezébe az i-

ratot; hódolatteljesen megcsómla annak lecsüngő pecsétjét és olvasni kezdte:

"- Mi Kelemen pápa, - így szólt a pápa levele, - Isten szolgáinak szolgálója János testvérnek, a kisebb testvérek közül valló doktornak üdvöt és apostoli áldást. Tetszett nekünk eredményes szolgálato, mely a szent tudományok művelése által Isten dicsőségére s egyházunk javára eddig is végeztél. Az utóbbi időkben személyünk előtt oly vádakot hoztak fel ellened, melyek arra indítanak bennünket, hogy apostoli hatalmunkkal szeretettel meghagyjuk, hogy a kitűzött napon a legátusunk előtt védj meg magad a predikáló testvérek által elénk terjesztett vádakkal szemben..."

Tovább már nem bírta olvasni. - Védje meg magát... visszhangzott lelkében. Most adták csak tudára a pápa határozatát; Nem is készülhetett a disputára. Védje magát, égy készületlenül?!...

- Lelkén csak egy röpke kis pillanatig győzedelmeskedett a gyöngeség és a kislelkűség; a másik percben már ismét az erős akaratu franciskánus volt. Tudta és remélte, hogy a Boldogságos Szűz nem engedí meg, hogy ellenségei diadalmaskodjanak fölötte, hiszen Érette küzd, Érette harcol; Neki köszönheti mélységes tudását, azért, hogy azt kizárólagosan csak az Ő dicsőségének növelésére és előmozdítására fordítsa. Az ő győzelme a Szüzanya győzelme; dicsősége a Szüzanya dicsősége lesz.

Szívében megerősödvé térdelt a Fölfeszített keresztje elé, hogy abból, mint minden tudomány tudományából merítsen erőt és bátorságot küzdelméhez.

Sokáig térdelt így, mélységes imába merülve, míg a hold a körives ablak ólommal körölvont tábláin be nem vetette bagyadt sugarát s mintegy gloriolát vont a szerzetes feje köré.

Csönd, mélységes csönd terült el a nagy világváros Párizs fölött. Ugy hogy reá sem lehetett ismerni az élettülekédéstől máskor igen zajos Párizsra. A régi Párizs egy pillanatra eltűnt, és helyét egy másik, egy csöndes, a nyugalom és a léke Párizsa foglalta el.

A már-már pirkadó égen még pislákolat néhány csillag; kü-

lönösen a hajnalcsillag tünt ki közülük szép ragyogásával. A rózsaujju hajnal küzdött a komor, sötét éjjel. A Montmartre-ot még kékes köd borította, de mögötte már halvány fény derengett: a nap most bocsájtja ki jótékony melegének első hirnökét.

Csönd, mélységes csönd uralkodik mindenütt. Csönd, mely a lélekbe markol, mely fölemeli és elmélyedésre, magábszó- lásra kényszeríti a lelket.

A nagy világ profán lármájától ment egyik utcán, mely a Sainte Chapelle-hez, Szent Lajos kápolnájához vezet, halad egy szerzetes. Szürkésbarna szerzetesi öltönye az első tekintetre elárulja ferences voltát. Figyelmét nem vonta magára az ébredező természet ezernyi -ezer bája, sem nem veszi észre a biborhajnal közeledtét. Félhangon beszélget önmagával. Ajkának gyakori megrándulása önkéntelenül is elárulja, hogy lelkében nagy dolgok mennek végbe. Különben katonás lépéseit egyenesen a Sainte Chapelle felé irányította.

A szent Töviskorona kápolnájának kapuzatán állt a Boldogságos Szűz fehér márvány szobra, amint a kis Jézust karjai közt hódolatteljesen tartja. A szobrot Párizs vallásos népe mindig nagy tiszteletben tartotta: a körötte levő virágok is erről tettek tanúságot. A fény és az árny küzdelméből a nap került ki győztesen: diadalmasan emelte fel fejét az égre. A fölkelő nap sugarai gyönyörűen megvilágították a szobor finom vonásait.

Az egész környezeten valami tulvilági fény ömlött el.

A szerzetes a szoborhoz érkezett. Megállt... szemei hosszan csüggték a jóságos tekintetű Istenanya arcán... Lelkében mégegyszer átélte feladatának súlyos voltát. Látta saját gyöngeségét... Lelke megremegett.- A nagy Scotus, a doktor szubtilis térdre vetette magát: e-ksztázisba esett szemek... keresztben kiterjesztett karok... Szeretettől égő ajkai imát rebegnek. Lelkéből föltör a sóhaj; minden félelme, lángoló szeretete, törhetetlen bizalma ezekben a gyermekien egyszerű szavakban jut kifejezésre:

- D i g n a r e m e l a u d a r e T e, V i r g o
s a c r a t a !- Majd erőért, segítségért eseng:
- D a m i h i v i r t u t e m c o n t r a h o -

s t e s t u s !

A jóságos Szűz meghallgatta szolgájának hittel és bizalommal telt imádságát. A szeretet-diktálta egyszerű gyermeki szavak arra indították, hogy csodával mutassa meg, mily kedvesen veszi s figyelemmel kíséri katonájának hősiességét. A durva kő mintegy megfeledezik természetes merevségéről. Az érzéketlen, hideg márványba élet költözik. A szent Szűz arca mennyei fényben ragyog; a szobor feje meghajlik: mcsolyával győzelmet biztosít az előtte térdeplőnek.

Scotus feállt; megtört alakja kiegyenesedett; szemeiben az elszánt katona bátorsága tüzelt. Keze szinte ökölszorult. Ajkai hálaimát rebegtek. Szemeit még egyszer fölemelte a szoborra s aztán bátor léptekkel indult a tudományok amfiteátrumába, hogy ott hőnszeretett Anyjának érdemeit, ha kell még élete árán is, megvédje és dicsőségét növelje.

És valóban Mária nem hagyta el kedves katonáját. Megsegítette úgy, hogy ellenségei fölött fényes győzelmet aratott; s ezzel a győzelmével ő fonta a legszebb, a legragyogóbb dicskoszorút Asszonyának, Máriának homlokára: a Szeplőtelen fogantatás dicsőségét.

A szobor pedig eredeti állásától eltérően, lehajtott fejjel állt évszázadokig keresztül, hirdelve a Szeplőtelen Istenanya végtelen nagy jóságát és szeretetét; mig nem az emberi gonoszság áradata elsöpörte a föld színéről.

Jászberény.

fr. Tivadar.

KRONIKA .

Rovatvezető: fr. Kapisztrán.

Február.

10. Szomorú hírral kell kezdenünk e krónikát. Mint futó tűz terjed el a gyász hír: a mi kis kedves költőnk, szerett testvérünk fr. Katona Celesztin Budapesten meghalt. E kis füzet lapjain sokkal illettekesebbek hivatvák őt méltatni, de... megbocsáss K. olvasó... tollamat nem tudom visszatarítani. Künt minusz 10° fok van, de könnyeinket ez sem tudja piláinkra fagyasztani. O bus sors, mért kellett éppen ő neki, miért éppen neki? Emberek milliói tapossák e végzetes földet hideg fagyos szívvvel s miért éppen egy lángoló szívnek kellett kialudnia. Nem tudok szabadulni a lelkembe markoló, fülemben csengő kis muzsikától: ici-pici Jézus jászolában kis zeneszerző szám vékony hangocskáján gagyog a "Stille Nacht" miszti - kus zenéje - de ő mikor azt hiszem, hogy éppen a legmagasabb hang fog megzendülni, könnyörtelenül elhallgat és én hiába dalolom magamban a végső akkordot, hiába, az csak nem szól, belesir lelkembe a néma hallgatás. Te voltál Testvérünk e bájos "Stille Nacht"-ot éneklő muzsikánk. Hiába dalolnak fönn maradt verseid tovább is, Te néma vagy! O milyen nehéz elhinni! A végső hangok szelíd énekébe fagyos göröngyök koporsóra-hullása zug bele! O fagyos rögök! Szívtelen hantoló eszközök.

Urunk Jézus élők halottak Istene, bocsátsd meg könnyeinket. Mi sirunk a Te diadalmeneted alatt / szentségimádási körmenet volt akkor / de Te letörlöd könnyeinket mint a naimi ifju anyjának, ha nem is azáltal, hogy föltámasztod őt, hanem azáltal, hogy megdicsőülése sugaraival szárítod föl bánatos könnyeinket. Adj neki Urunk örök nyugodalmat!!!

12. Megérkezik P. Provinciális . Ő fogja tartani lelki-gyakorlatunkat.

13. Hanvazószerda. Délben levelet kapunk Bölcske J. Ö - dön ciszt. r. tanár Urtól. Meleg szavait szívből köszönjük!

Nagy biztatás e levél nekünk. Megerősít szándékunkban s abban az irányban, amelyben eddig is haladtunk. Ekkora értékelésre nem is számítottunk / hogy t.i. műveink " megütik az irodalmi értéket és mértéket" /. De ferences akaraterővel igyekszünk, hogy rászorgajunk legalább a dicséretre s elősegítsük a ferences irodalmi ébredést.-

Este Főatyánk megkezdi a lelkigyakorlatos beszédeket. Csak úgy lessük ajkairól a szót. Majdnem mindenki jegyez!

15. Még lelkigyakorlat közben Ákos testvérünk Egerbe megy ordinációra.

20. Befejeződik a lelkigyakorlat s Főatyánk már utazik is. Nem járt itt hiába. Igéi szívünkbe és papirosra is íródtek.

26. P. Szaléz orvosi vizsgálat végett Budapestre utazott. Visszajövet a Magyar Umbria új fedőlapjából hozott mintát. Főatyánk e nemes ajándékát Márton Lajos művésszel készítette.

Április.

7. Ma ordináció van Egerben. Kegyelmes Érsek Urunk Ákos testvérünket szenteli pappá.

8. Nagy gaudiummal fogadjuk az új presbytert, de sajnos sokan az ágyban, mert beteg vagy a félklerikát. A " spanyol" meglátogatott minket is.

13. Guádián Atya nevenapja. P. Guárdián szintén beteges már jó idő óta s annál szívből jövőbb volt kívánságunk, hogy sok jó lelki mellé testi egészséget is adjon az Ur!

14. Ma mutatja be P. Ákos első szentmiseáldozatát. P. Szaniszló vezette az Ur oltárához a boldog neopresbytert, míg a szónok P. Alajos budai házfőnök volt. Budára levélben irtunk, a jó Istenhez pedig a szívünkkel. Ad multos annos!

17. P. Provinciális 50-ik születés napja. Sajnos későn tudtuk meg, de még elég jókor, hogy legalább egy levélben üdvözölhessük. Mise után Te Deum!

Május.

15. Kirándulás P. Magiszterrel. Kiválóan sikerült, hiába mosolyogtak a gyöngyösiek mondván: Ni ezek is megáztak ;

mert ámbár itthon kis vizözön hullott a gyöngyösiekre kint
fia-eső sem volt. Így tehát a hygrométer becsülete is meg volt
me ntve .

21. Betévedt hozzánk P. Jenő és P. Dénes, kik szentítők
voltak. Sajnos csak egy napig voltak itt.

25. Délután várjuk Kegyelmes Érsek Urunkat; bérálni
jön. Este megérkezik most már végleg P. Dénes, miután egész-
ségi állapota teljesen megjavult. Velünk együtt vizsgázik.

26. Másnap a Mélt. Püspök Ur a mi templomunkban bér-
mált, az asszisztenciát mi szolgáltattuk.

Junius.

2. Urnapi körmenet a mi templomunkban. Fr. Kapisztrán
diákonus, és fr. Tibor subdiákonus azonban Vámosgyörkre men-
tek asszisztálni; u.i. a levante zászló szenteléshez szolgál-
tatták a " fényes" papi segédletet.

8. Vizsgák! Scriptura, Liturgia, Dogmatica fundamen-
talis, Patrologia. Elnökölt P. Antal Exminister.

15. Ismét vizsgák. Jus sp., Egyháztörténelem. Ez alka-
lommal is P. Exminister Prefectus Studii elnökölt. A vizs-
gák eddig kiválóan sikerültek, ami a Lector Atyák fáradhatat-
lanságát, és a theologus testvérek buzgalmát dicséri.

21. Este fogadjuk a Főtisztelendő P. Provinciálist. Hi-
vatalos vizitára jött.

22. Harmadszor állunk a zöldasztal elé. Főatya elnököl
a vizsgán. Ki akarunk tenni magunkért! A vizsga tárgya volt:
Moralis de Sacr., de Praeceptis és Jus Gen. Délután és más-
nap tart a vizita. Egyébként pedig tovább készület az utolsó
vizsgára, amely:

28. -án volt. Dogmatica Spec. és Moralis Fund.-ból.
Elnök P. Antal, Prefectus Atyánk!! Vizsga után P. Dénestől
kicsúztunk, akit P. Exminister magával vitt Szécsénybe. Ez
alkalommal különösen lelkemre kötötte, mint krónikásnak, hogy
ne merjem elbucsztatni, mert ez megbecsülhető még a kié-
neklő kántoroknak, de semmiképen a Magyar Umbriának. Ámbár
nem osztottam mindenben nézetét, mégis eleget óhajtunk tenni
kérésének, Szeretetünk kíséri első állomására és hisszük,
hogy az ifjuság lelkes barátot bír ezután is benne.!

Vizsgáról lévén szó, nem mulaszthatjuk el, hogy a többi testvéreink vizsgáiról is szóljunk.

Fr. Bonifác és fr. Silveszter jun. 16-án tették le az utolsó vizsgát: fényes eredménnyel! Szeréttel és lelkesedéssel gratulálunk a gyönyörű eredményhez.

De jászberényi filozófus és gimnazista testvérkéink sem maradtak mögöttük. A filozófusok vizsgáinak pontos adatait nem kaptuk meg, csak annyit tudunk, hogy jun. hónapban folytak le kiváló eredménnyel. A gimnazisták közül a VII. osztályt letették / magánuton/ fr. Kallist, fr. Tivadar, Agnellus, Tarzicius Engelbert és Vitál.

Különösen ki kell emelnünk fr. Ince és Rogér szorgalmát, akik e tanév keretében letették a vizsgát a VII. osztályról / decemberben/, a VIII.-ik ról is / májushan/ és még le is érrettségiztek. Boldog vakációt a szorgalmas munka után!

Ugyancsak itten emlékeztünk meg egy olyan dolgról, amely sokunknak, talán mindnyájunknak szívét megdöbtantja. Ámbár még végleges döntés nincs, mégis tény, hogy közülünk is mennek a keleti missziókba; a klerikusok egyelőre Rómába, a missziós kollégiumba. Mily érzés ez minazoknak, akiknek régi szívük-vágya teljesedik be. A többieknek pedig szent büszkeség!!

Végül még azt hisszük, nem vétünk tulságosan a szerénység ellen, ha nyomda-teljesítményünk eredményeit is elkönyveljük. Főatyánk lelki gyakorlatát másoknak is hozzáférhetővé akartuk tenni. Azt akartuk, hogy az istenes hegyek örök élő vízforrásaiból mások is merithessenek. Ha a mi vázlatcs összefoglalásunk kicsinyes csatornája nem is öntötte kristálytisztán az összes értékeket, mégis fogalmat alkothatunk ennek alapján ferences módszerünk milyenségéről. Százhusz példányban sokszoroztuk le a 80 oldalas lelki gyakorlatos vázlatot és Főatyánk rendelkezésére bocsájtottuk. P. Provinciális ezt látva, ránbizta a " Ferences Módszerünk" c. saját kidolgozásában adott munkáját, amelyet egy hét alatt elkészítettünk, ugyancsak 120 példányban. Ezenkívül egy " Patrologiá"-t a mi és a budapesti növendékpapság részére. -

Julius.

1. Lázasan fogunk a Magyar Umbria előállításához. Fr.

Vilmos az érdemekben dúz főnyomdász szakavatott biztonsággal rákja össze a gépszerszámokat, mások gépelnek és ismét mások vakon engedelmeskednek a főnyomdász pattogó parancsainak és így tovább...

2. Titulus Ecclesiae. Nagy ünnepség; de a nyomda tovább entja a friss ferences sajtóterméket.-

9. Szeretettel üdvözljük vakációra megérkező testvéreinket, fr. Bonifácot és fr. Szilvesztert. Boldog és nyugalmas vakációt, valamint a K. olvasóknak és jómagunknak is!-

Ü Z E N E T E K .

Hálatelt szívvvel mondunk köszönetet FOATYÁNKNAK, hogy Márton Lajos művésszel ily szép fedőlapott készítetett ferencesen szimbolikus jelvényt tűzve a Magyar Umbriára.

P. J e r o m o s kecskeméti házfőnököt már régen azok közé soroljuk, akikre mindig hálásan gondol a mi szívünk. Most ismét megmutatta, hogy mennyire szereti az ifjúságot. 50 pengőt adományozott husvétra! Könyveket rendeltünk rajta könyvtárunk számára.

P. K r i z á n t egri házfőnök midőn megkapta a P. Provinciális lelkigyakorlatcs vázlatát, amelyet mi készítettünk, 30 pengőt küldött, hogy azon szépirodalmi könyveket vegyünk. Sietünk élni az alkalommal, egyben pedig köszönetet mondunk nemes adományáért.

Vajdahunyd. Oly keveset tudunk erdélyi testvéreinkről, ámbár Önök nagyobb joggal vádolhatnak minket, mert többször ellátogatnak hezzánk mint mi az erdélyi bércék közé. De megy a Magyar Umbria amely mindennél beszédesebb. Gratulálunk a jól sikerült ünnepélyeikhez, amelyek fényesen tanuskodnak az Önök életrevalóságáról. A beküldött munkákért köszönet!

Szombathely. Irigységükben mi közülünk is sokan fognak osztózni. Amint főnebb irtuk valóban megfosztanak bennünket a kínaiak egy-pár testvértől. Jelenleg egyik jelöltet P. Provinciális már haza is engedte a végső bucsuzásra. Köszönjük

az " Ifjuság " részvétszereit, amelyekkel a mi Celesztin test-
vérünk halála alkalmával a mi gyászunkban a testvérprovincia
ifjusága is osztozott. Gratulálunk a mindig szebb kiállításához!

A Magyar Umbria legközelebbi száma októberben jelenik
meg. Munkák beküldésének ideje aug. 20. -

